

T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI

ORTAÖĞRETİM
FELSEFE DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI
(10 VE 11. SINIFLAR)

TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ

2026

İÇİNDEKİLER

1. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR	4
1.3. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOLARI	9
1.4. FELSEFE DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI	10
1.5. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	11
2.FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN FARKLI SINIF DÜZEYLERİNE AİT ÜNİTELER	13
10. SINIF	13
11. SINIF	50
EKLER	73

1. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Felsefe; varlık, bilgi ve değer alanlarında gerçekleştirilen, kapsamlı, bütünlüştürücü ve rasyonel bir sorgulama etkinliğidir. Felsefe bu yönleriyle bilim, din ve sanat gibi alanlardan farklılaşmaktadır. Bilgelik sevgisi anlamına gelen felsefenin temelinde bilgi arayışı ve bilgelik sevgisi bulunmaktadır. Sevilen ve aranan şey olan bilgelik, bu rasyonel etkinliği değerli ve anlamlı kılmaktadır. Bilgeliği arayış; hayret ve merakla başlayan, sorularla devam eden, sorgulamalar neticesinde üretilen düşünce ve yeni sorularla ilerleyen bir süreçtir. Felsefeyle tanışmış insan; düşünebilen, sorgulayabilen, eleştirebilen, üretebilen, bilgiyi eyleme dönüştürebilen, yaşadığı çevre ve toplumdaki sorunları fark edip bu sorunlara çözüm önerebilen, farklı görüş ve düşüncelere karşı açık olabilen, hayatı daha anlamlı hâle getirebilen bir karakter geliştirir. *Felsefe Dersi Öğretim Programı* geliştirilirken öğrencileri bu niteliklerle donatabilecek bütüncül bir yaklaşım temel alınmıştır. Öğrencilerin Erdem-Değer-Eylem çerçevesinde duygu, düşünce ve davranışlarını geliştirmeleri hedeflenmiştir. Bu bütüncül program, felsefenin teorik temeli üzerine inşa edilen daha işlevsel ve hayata dönük bir yapıya sahiptir. *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'nda, felsefenin hayatla bağını merkeze alan süreçler aracılığıyla öğrencilerin felsefe alanına ilişkin genel bir donanımına sahip olmaları; felsefi düşünme, sorgulama, okuma, yazma ve tartışma becerileri yoluyla felsefi bilgiyi içselleştirmeleri; gündelik hayat problemlerine felsefi bir yaklaşımla bakabilmeleri, felsefi bilgiyi kullanabilmeleri ve felsefe yapabilen bireyler olarak yetişmeleri amaçlanmaktadır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ile Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanan *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'yla öğrencilerin

- Felsefi kavram, soru ve problemleri günlük hayatla ilişkilendirerek açıklamaları,
- Felsefi kavram, soru ve problemleri bağlamına uygun yazılı ve sözlü olarak kullanmaları,
- Günlük hayat problemlerini ve güncel konuları felsefi bakış açısıyla yazılı ve sözlü olarak değerlendirmeleri,
- Görüş ve argümanlarını tutarlı ve geçerli biçimde temellendirmeleri,
- Felsefi görüş ve argümanları tartışmalarda kullanmaları,
- Metinleri, felsefi açıdan analiz edebilmeleri ve ilgili konularda felsefi metin yazmaları,
- Farklı düşünce, görüş ve argümanlara açık ve saygılı biçimde, etik ilkelere uygun felsefi tartışma yapmaları,
- Kişisel ve toplumsal hayatında sorgulamalar yaparak ve disiplinler arası ilişkiler kurarak felsefi düşünce ortaya koymaları,
- Felsefi görüş ve argüman oluşturmada değerleri içselleştirdikleri bütüncül bir bakış açısına sahip olmaları,
- Sosyal-duygusal öğrenme, okuryazarlık, üst düzey düşünme becerilerini ve değerleri sosyal bilimler alan becerileri içerisinde yer alan felsefeyle ilişkili alan becerileri ile bütünlüştürerek kazanmaları amaçlanmaktadır.

1.2. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Bu öğretim programının uygulanma sürecinde dikkat edilmesi gereken genel ve program bileşenleri özelinde açıklanan esaslar şunlardır:

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni" temel alınarak yapılandırılmıştır. Bu ortak metin dikkate alınarak derslerin tasarlanması, ölçme ve değerlendirme süreçlerinin planlanması ve materyallerin hazırlanması gerekmektedir. Bütün eğitim öğretim faaliyetleri, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni"nde yer alan öğrenci profiline ulaşılmasını sağlayacak biçimde planlanmalı ve yürütülmelidir.

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı* kademeli olarak uygulanacağından bir önceki kademeyle ilgili ön öğrenme eksiklikleri zümre öğretmenlerince tespit edilir; bu eksiklikleri gidermeye yönelik içerik, eğitim öğretim yılı başında zümre toplantılarında karara bağlanır ve eğitim öğretim sürecinde uygulanır.
- Öğretim programının öğrenme çıktılarının yapılandırılmasında sosyal bilimler alan becerileri temel alınmıştır. Ayrıca öğrenme çıktısında temel alınan becerinin süreç bileşenleri belirlenmiştir. Bu süreç bileşenleri, öğrenme çıktısına ulaşılmasını sağlayan temel unsurlardır. Bu nedenle her bir süreç bileşeninin öğrenciler tarafından eksiksiz biçimde deneyimlenmesi sağlanmalıdır.
- Öğretim programında filozoflara yer verilmiştir. Biyografileri verilirken ezber yönteminden kaçınılmalı, bu kişilerin söz konusu alana katkılarına ve ortaya koydukları eserlere vurgu yapılmalıdır.
- Ders kitabında, öğrenme-öğretme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi ve beceriye uygun olacak biçimde millî kültürümüzün ve değerlerimizin yansıtıldığı içeriklere öncelik verilmelidir. Bu öncelik, programda yer alan filozofların eserlerinin okutulmasında da gözetilmelidir.
- Öğretim programındaki ünitelerin işleniş sırası ve ünitelere ayrılan süre belirlenmiştir. Bununla birlikte zümre öğretmenleri tarafından öğrenci düzeyleri, ülke genelinde yapılan ölçme değerlendirme takvimi ve çevresel şartlar dikkate alınarak planlamalar yapılmalıdır.
- Her bir öğrenme çıktısının ölçme ve değerlendirme sürecine yönelik öneriler sunulmuştur. Öğretmen ve materyal hazırlayıcıları; öğrenme çıktısı, içerik çerçevesi ve ölçme amacına uygun olması koşuluyla farklı ölçme araç ve yöntemleri kullanabileceklerdir.
- Eğitim öğretim süreçlerinde Türkçenin doğru ve etkili kullanımına, öğrencilerin söz varlığının ve dil becerilerinin geliştirilmesine özen gösterilmelidir.

Programlar Arası Bileşenler

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*, bütüncül program anlayışına uygun olarak tasarlanmıştır. Bu nedenle program genelinde öğrenme çıktılarının yanı sıra her bir üniteye sıralanan programlar arası bileşenler olan sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ile okuryazarlık becerilerinin de öğrencilere kazandırılması amaçlanmaktadır. Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin programlar arası bileşenleri de kazanabileceği şekilde yapılandırılmalıdır. Bu süreçte programlar arası bileşenlerin öğrenme sürecinin doğal bir parçası olmasına dikkat edilmelidir.
- Programlar arası bileşenler, öğrencilerin hayat ile felsefe arasında bütüncül bir gelişim doğrultusunda bağ kurabilmesine, sadece bilgi düzeyinde değil değer temelli duygu ve davranış geliştirebilmesine, hayatı anlamlandırabilmesine ve her alanda üreten bir birey olmasına hizmet etmektedir. Bu nedenle programda belirtilen her bir bileşeninin tasarlanan uygulamalar aracılığıyla öğrenciler tarafından hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.

Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri

- Programın temel öğelerinden biri olan dersin hedefleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'ne göre hazırlanan öğretim programlarında öğrenme çıktısı olarak ifade edilmektedir. Öğrenme çıktıları, öğretim programında yer alan ünite kapsamındaki içerik bilgisinin ilişkili alan becerileri ya da kavramsal beceriler ile birleştirilmesi yoluyla oluşturulmaktadır. Öğrenme çıktılarının süreç bileşenleri ise bu çıktılara ulaşılma sürecinde öğrencilerin deneyimlemesi gereken adımlardır. Öğrenme çıktıları yapılandırılırken içerik bilgisi doğrultusunda beceri ve süreç bileşenlerinde uyarlamalar yapılabilmektedir.
- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'nın öğrenme çıktıları oluşturulurken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni'nde yer verilen sosyal bilimler alan becerilerinden "Felsefi Sorgulama", "Felsefi Düşünce Ortaya Koyma" ve "Felsefi Muhakeme" ile bunların ilgili bütünleşik becerileri temel alınmıştır. Öğrenme çıktılarının en az birinde bu alan becerileri ve ilgili bütünleşik becerileri işletilmiştir.

- “Felsefi Sorgulama” alan becerisi 5, “Felsefi Düşünce Ortaya Koyma” alan becerisi ise 3 bütünlük beceriden oluşmaktadır. Bu alan becerilerinden ilki 10. sınıf 1. ünite öğrenme çıktısı, ikincisi ise 11. sınıf ünitelerinin son öğrenme çıktıları yazılırken temele alınmış ve burada alan becerilerine ait bütünlük becerilerin hepsi işlenmiştir. Söz konusu öğrenme çıktılarının yazımında ilgili alan becerilerinin adı, süreç bileşenlerinin yazımında ise ilgili bütünlük becerilerin adı uygun biçimde kullanılmıştır.
- “Felsefi Muhakeme” alan becerisi, 4 bütünlük beceriden oluşmaktadır. Bunlardan “Felsefi Problemleri Anlama”, “Felsefi Düşünce ve Argümanları Değerlendirme” ile “Felsefi Metin İnceleme” bütünlük becerileri 10. sınıf 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. ünitelerin öğrenme çıktıları oluşturulurken temele alınmıştır. Alan becerisi ile bütünlük becerilerin adları uygun biçimde, sırasıyla öğrenme çıktılarının ve süreç bileşenlerinin ifade edilmesinde yer verilmiştir.
- “Felsefi Muhakeme” alan becerisinin bütünlük becerilerinden “Yorumlama” 10. sınıf 2. ünitenin öğrenme çıktısı, “Felsefi Problemleri Anlama” ise 11. sınıfın bütün ünitelerinin birinci öğrenme çıktıları oluşturulurken esas alınmıştır. Bu öğrenme çıktılarının yazımında ilgili bütünlük becerinin adı, süreç bileşenlerinin yazımında ise ilgili bütünlük becerilerin süreç bileşenlerinin açıklamaları uygun biçimde kullanılmıştır.
- Felsefe Dersi Öğretim Programı'nda sosyal bilimler alan becerilerinin dışında 10. sınıf ikinci ünitesinde “Çıkarım Yapma” kavramsal becerisi kullanılmıştır.
- 10. sınıf 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. üniteleri hariç diğer bütün öğrenme çıktılarının süreç bileşenlerinin adımları, ilgili bütünlük becerilerin veya onlara ait süreç bileşenlerinin açıklamalarını bire bir karşılayacak biçimde tasarlanmıştır. 10. sınıf 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. ünitelerinin öğrenme çıktılarında yer alan “Felsefi Problemleri Anlama” bütünlük becerisi ilgili süreç bileşenlerinde iki kez işletilmiştir.

İçerik Çerçevesi

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı'nda*, içerik çerçevesinde ilgili ünitelerde yer alan konuların kapsamı ve sınırı belirlenmiştir. Ünitelere dâhil edilen felsefi konu, kavram ve problemler içerik çerçevesinde başlıklar hâlinde sıralanmış ve her bir ünitenin anahtar kavramlarına yer verilmiştir. İçerik çerçevesi, ilgili öğrenme-öğretme yaşantılarında program bileşenleri ile ilişkilendirilerek detaylandırılmıştır. Öğrenme-öğretme yaşantıları ile öğrenme kanıtları (ölçme ve değerlendirme) bu çerçeve dikkate alınarak planlanmalıdır.
- İçerik çerçevesi felsefenin anlamı, temel konu ve problemleri ile düşünce dünyasının birikimini temele alan; felsefenin insan hayatındaki önemi doğrultusunda çağın temel problemlerini yansıtan ve öğrencilerin bu problemlere felsefi bakış açısı geliştirmesine olanak sağlayan bir yapıda oluşturulmuştur. Böylelikle teorik bilgi yükü yerine beceri geliştirme ve disiplinler arası odaklıya uygun şekilde günlük hayatla ve diğer disiplinlerle ilişkilendirilebilen konular dâhil edilmiştir. Dersler, her bir ünitenin öğrenme-öğretme yaşantılarında kurulan bu ilişkilendirmeler dikkate alınarak planlanmalıdır.

Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı'nın* öğrenme kanıtları (ölçme ve değerlendirme), programın diğer bölümlerinden bağımsız veya yalnızca sonuç odaklı değil süreç ve ürün odaklı tasarlanmıştır. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme, öğrenme-öğretme yaşantılarının içinde ihmal edilmeden gerçekleştirilmeli ve öğrencilere gelişimlerine ilişkin dönüt verilmelidir.
- Bilgi ve beceriler içerik çerçevesiyle yeni anlamlı bütünler oluştururken programlar arası bileşenler (sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri), öğrenmenin anlamlı bir parçası hâline getirilmelidir. Sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler, okuryazarlık becerileri notla değerlendirilmemelidir. Bunun yerine birlikte gelişimi değerlendirmek amacıyla performans görevleri, ödev vb. ölçme araçlarında ve dereceli puanlama anahtarlarında dikkate alınan ölçütler arasında bu program bileşenlerine de yer verilmelidir.

- Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yeteneklerine, ihtiyaçlarına ve özel durumlarına göre çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde ilgi çekici, günlük hayatla ilgili, uzak ya da yakın çevrede karşılaşılabilecek problemlere dair görevler verilmeli; öğrenciyi yargılayıcı nitelik taşımayan ve motive eden geri bildirimler sağlanmalı, dijital teknolojilerden yararlanılmalıdır.
- Her üniteye bir performans görevi tasarlanmıştır.. Performans görevleri daha çok süreç değerlendirmesi için uygundur. Bu görevler ihtiyaç duyulması durumunda sonuç değerlendirmesi için de kullanılabilir. Performans görevlerinin yer aldığı öğrenci ürün dosyalarının oluşturulması beklenmektedir. Öğrencilerin gelişimi, bu ürün dosyaları üzerinden kendilerinin yanı sıra öğretmenler, okul yönetimi, rehberlik servisi ve veliler tarafından izlenebilir. Öğretmen tarafından uygun görüldüğü durumlarda bu ürün dosyaları sonuç değerlendirmesi için de kullanılabilir.
- 10. sınıf performans görevleri kapsamında seçilen eserlerden kısaltılan veya alıntılanan metinlerin en az birinin ders kitabında, diğerlerinin ise e-içerikte verilmesi zorunludur. Ders kitabına seçilecek metinlerin Türk İslam düşünürlerinin eserlerinden seçilmesi gerekir. Metinler, metin inceleme formları ile birlikte verilmelidir. Bu metinlerin kelime sayısının 100'den az, 250'den fazla olmamasına dikkat edilmelidir. Metinler dil açısından sade ve anlaşılabilir olmalıdır. 11. sınıf performans görevleri kapsamında yazılan metinlerin ise en az 250 kelimedenden oluşmasına dikkat edilmelidir.
- Ölçme ve değerlendirmeye konu olan uygulama, çalışma kâğıdı ve etkinlik gibi öğrenme-öğretme yaşantılarında geçen metinlerin her birinin en fazla 200 kelimedenden oluşmasına dikkat edilmelidir. Öğrenme-öğretme uygulamalarında özel olarak belirtilen kelime sınırlandırmaları buna bağlı değildir.
- Ders kitaplarında öğrencilerin alan becerilerini ve ilgili kavramsal becerileri kazanmasına hizmet edecek nitelikte, ulusal sınavlara uygun biçimde bağlam temelli sorular ile görsel okuma ve sözel mantığa dayalı soru tiplerine yer verilmelidir.

Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı*'nda yer alan öğrenme-öğretme yaşantıları; öğrencilere bütüncül bir bakış açısı kazandıran, kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine hizmet eden, farklı öğretim yöntem ve tekniklerine dayanan, disiplinler arası ilişkileri görmeyi kolaylaştıran, kapsamlı bir çerçevede sunulmuştur. Kitap yazım sürecinde, öğrenme-öğretme yaşantılarında verilen içerikler doğrultusunda güncel içeriklere ve farklı ilişkilendirmelere de yer verilmelidir.
- Öğrenme-öğretme yaşantılarında yer verilen temel kabuller, ön değerlendirme süreci, köprü kurma ve öğrenme öğretme uygulamaları sosyal bilimler alan becerileri içerisinde yer alan felsefeyle ilişkili alan becerileri ve programın tüm bileşenleri çerçevesinde bütüncül bir anlayışla oluşturulmuştur. Öğretme-öğretme yaşantılarında yer verilen ön değerlendirme ve köprü kurma süreçleri Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni doğrultusunda esneklik ve öneri niteliği taşımakla birlikte hazırlanacak tüm materyallerde ön değerlendirme ve köprü kurma süreçlerinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Temel kabuller kapsamında öğrencilerin sahip olması gereken ön bilgiler ve becerilerin neler olduğu açık ve net bir şekilde belirlenmiş, ön değerlendirme sürecinde de öğrencilerin bu bilgi ve beceriler bağlamındaki hazır bulunuşluklarının nasıl değerlendirileceği açıklanmıştır. Ayrıca öğrencilerin yeni öğrendiklerini ön bilgileri ve hayatla ilişkilendirebilmeleri amacıyla köprü kurma süreci yapılandırılmıştır. Öğrencilerin varsa eksik veya hatalı öğrenmelerinin giderilmesi, ilgili üniteye bilişsel ve duyuşsal açıdan hazırlanmaları için bu süreç programda belirlenen çerçeveleri de dikkate alınarak planlanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları; öğrencilerin aktif katılım göstermelerini, çıkarımlar yapmalarını ve yaptıkları çıkarımları günlük hayatla ilişkilendirmelerini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu süreçte öğrencilerden öğretmenlerin rehberliğinde disiplinler arası ve beceriler arası ilişkiler kurması beklenmektedir. Burada bazı yöntem, teknik ve materyaller önerilmiştir. Programda yer verilen yöntem, teknik ve materyallerden uygun olanları; öğrenci özellikleri, öğrenme ortamları, zaman gibi değişkenleri ilgili öğrenme çıktısı ile süreç bileşenleri göz önünde bulundurularak kullanılmalıdır. Ayrıca uygulamalar; bağlamsal ve yaşantısal öğrenmeye uygun, öğrenciyi merkeze alan yöntem ve tekniklerle zenginleştirilmelidir.

- Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin felsefi okuma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik biçimde tasarlanmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin içerikle uygun metinleri okumaları için eser önerileri verilmiştir. Öğrenci özellikleri, kapsam çeşitliliği vb. ölçütler dikkate alınarak öneriler arasından seçilen eserler öğrencilerin felsefi metin incelemelerini sağlamak amacıyla kullanılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarının her birinde tartışma becerisine yer verilmiştir. Süreçte öğrencilerin felsefi konu, kavram ve problemleri tartışarak bunlar üzerinde görüş geliştirmeleri sağlanmalıdır. Öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri ve empati yapabilecekleri bir öğrenme ortamı yapılandırılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin felsefi soru ve sorunların günlük hayatla ilişkilendirilmesini ve günlük hayat problemlerinin felsefi arka planını sorgulamasını sağlayacak biçimde tasarlanmıştır. Süreç, bu ilişkilendirmelerin ve sorgulamaların yapılmasına olanak sağlayacak şekilde planlanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerden sorgulaması ve araştırdığı yeni bilgiyi yapılandırması beklenmektedir. Bu süreçlerin sonunda kavram yanılgıları ve öğrenme eksikliklerinin giderilmesinin gerekli olduğu programın ilgili yerlerinde belirtilmiştir. Bu doğrultuda gerekli dönüt ve düzeltmeler yapılmalıdır.
- Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenme profilleri göz önünde bulundurularak öğrenme çıktılarıyla tutarlı olan farklı öğretim materyalleri (bilgi notu, sunum, etkinlik, çalışma kâğıtları, proje, okuma parçaları vb.) yapılandırılmalı ve kullanılmalıdır. Öğretim materyalleri hazırlanırken zümre öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleri ile iş birliği yapılmalıdır.
- Öğrenme-öğretme uygulamalarında ilgili açıklamaların, örneklerin, etkinliklerin yer aldığı çalışma kâğıtlarına yer verilmiştir. Bu çalışma kâğıtları gerekli durumlarda öğretmen tarafından hazırlanmalı veya ders kitabında uygun şekilde yer almalıdır.
- Öğrencilerin aktif katılımının sağlandığı bir öğrenme ortamı ve düşüncelerin özgürce paylaşılabilirdiği, sosyal ve duygusal becerilerin gelişiminin desteklendiği bir sınıf iklimi oluşturulmalıdır.
- Öğrenme-öğretme yaşantılarında öğretmenler, öğrencilerin bütüncül gelişimini destekleyecek şekilde öğrencilere rehberlik etmeli; bu süreçte kolaylaştırıcı olmalıdır.
- Öğrenme-öğretme yaşantılarında belirtilen araştırma ve sorgulama gibi bilimsel faaliyetler, disiplinler arası ve bağlam temelli bir yaklaşımla zümre öğretmenler kurulu tarafından planlanmalı ve işletilmelidir.

Farklılaştırma

- *Felsefe Dersi Öğretim Programı'nın farklılaştırma bölümünde öğrencilerin bireysel farklılık ve gereksinimlerine cevap verebilecek şekilde kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla zenginleştirme ve destekleme önerileri yer almaktadır. Bu öneriler doğrultusunda öğrenme-öğretme uygulamalarında sürecin doğal akışını bozmayacak şekilde öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınarak farklılaştırmalar yapılmalıdır.*
- Farklılaştırma bölümündeki öneriler, ihtiyaç hâlinde sınıftaki farklı öğrencilerin gereksinimlerine cevap verebilecek şekilde planlanmalıdır. Zenginleştirme önerileri, içeriğin derinleştirilmesine yöneliktir. Bunlar ders içerisinde ek çalışmalar veya proje ödevi olarak kullanılabilir. Destekleme önerileri öğrenme sürecini, öğrenme ürününü somutlaştırma veya sadeleştirmeye yöneliktir. Bu öneriler, öğrenme-öğretme uygulamalarında öğrencilerin desteklenmeye ihtiyaç duyabileceği öğrenme süreci veya ürünü dikkate alınarak yapılandırıldığı için ders içerisinde kullanılabilir.
- Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme bölümünde yer alan öneri niteliğindeki uygulamalardan "*" ile işaretlenenlerin sosyal bilimler liselerinde gerçekleştirilmesi zorunludur. Zorunlu olan zenginleştirme uygulamalarına yıllık planlarda yer verilir.

- Farklılaştırma kapsamında zenginleştirme ve destekleme bölümlerinde yer verilen uygulamalara ("**" sembolü ile verilen uygulamalar dâhil) ders kitaplarında yer verilmez. Ancak materyal hazırlayıcılar tarafından "**" ile belirtilen uygulamalara yönelik e-çerik hazırlanabilir. Farklılaştırma kapsamındaki tüm uygulamalar; öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve istekleri göz önünde bulundurularak öğretmenler tarafından planlanabilir ve uygulanabilir. Söz konusu uygulamalar ünitenin ilgili bölümü ile eş zamanlı olarak planlanmalı ve uygulama aşamasında aktif öğrenme yöntem ve teknikleri ile gündelik hayata yakınlık göz önünde bulundurulmalıdır.

1.3. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOLARI

10. SINIF FELSEFE DERSİ

ÜNİTE	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. FELSEFENİN DOĞASI	1	10	15
2. FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON	2	6	8
3. VARLIK FELSEFESİ	1	10	15
4. BİLGİ FELSEFESİ	1	8	11
5. AHLAK FELSEFESİ	1	8	11
6. ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ	1	6	8
7. SİYASET FELSEFESİ	1	8	11
8. DİN FELSEFESİ	1	6	8
9. BİLİM FELSEFESİ	1	6	8
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	5
TOPLAM	10	72	100

11. SINIF FELSEFE DERSİ

ÜNİTE	Öğrenme Çıktısı Sayısı	Süre	
		Ders Saati	Yüzde Oranı (%)
1. ÇEVRE SORUNLARI VE FELSEFE	2	12	16
2. TEKNOLOJİ VE HAYAT	2	12	16
3. AKIL VE İNANÇ	2	10	15
4. EDEBİYAT VE FELSEFE	2	12	16
5. HAYATIN ANLAMI	2	12	16
6. HUKUK VE FELSEFE	2	10	15
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	4	6
TOPLAM	12	72	100

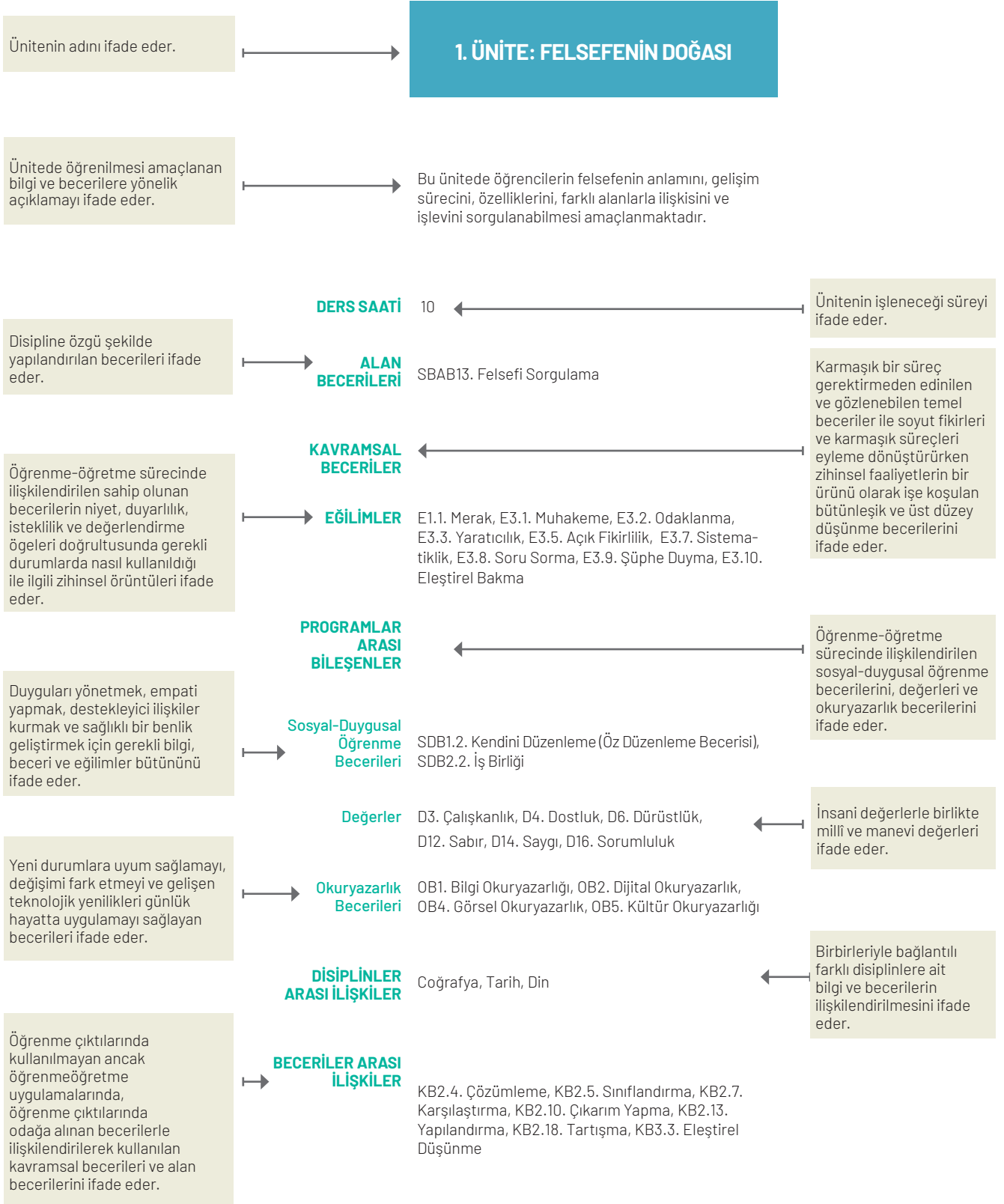
* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan çalışmalar (okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb.) için ayrılan süredir. Çalışmalar için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı içinde planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir. Okul temelli planlama kapsamında 10 ve 11. sınıf düzeyinde belirlenen ders saatleri ise öğrencilerin meslek seçimi ve kariyer planlaması yapabilmeleri amacıyla onlara rehberlik edecek şekilde kullanılır. Bu doğrultuda planlanan eğitim öğretim faaliyetleri, mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı bağlamında yürütülür.

1.4. FELSEFE DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE KİTAP EBADI

DERS KİTABI	FORMA SAYILARI	KİTAP EBADI
FELSEFE 10	12-14	19,5 cm X 27,5 cm
FELSEFE 11	12-14	19,5 cm X 27,5 cm

1.5. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Ünite temelli bir anlayışla hazırlanan *Felsefe Dersi Öğretim Programı* 10 ve 11. sınıflarda 2 ders saati olacak biçimde düzenlenmiştir.

Öğrenme-öğretme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.1.1.

Felsefenin anlamını, gelişim sürecini ve işlevini sorgulayabilme

- a) Felsefenin anlamını merak eder ve felsefenin ortak tanımının imkânına yönelik şüphe duyar.

Dersin kodu
Sınıf seviyesi
Ünite numarası
Öğrenme çıktı numarası

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Felsefenin Anlamı
Felsefi Düşüncenin Gelişimi
Felsefi Düşüncenin Özellikleri

Öğrenme sürecinde ele alınan bilgi kümesini (bölüm/konu/alt konuya ilişkin sınırları) ifade eder.

Disipline ait başlıca anahtar kavramları ifade eder.

Anahtar Kavramlar

bilgelik, felsefe, filozof, refleksiyon, sorgulama

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktısı; çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Performans görevi: Öğrenciler, "Felsefe nedir? Filozof kime denir? Bildiğiniz filozoflar kimlerdir? Felsefe ne işe yarar? Felsefe nasıl yapılır?" soruları hakkında röportaj yapmaları ve okul genel ağ sayfasında yayımlamaları istenebilir.

Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder.

Öğrenme çıktıları, eğilim, programlar arası bileşenler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan ve anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin düşünmenin insan hayatındaki yerini, önemini ve değerini bildiği kabul edilmektedir.

Önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden getirildiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.

Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgi ve becerilerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.

Ön Değerlendirme Süreci

Düşünme ile ilgili çeşitli durumlar verilerek öğrencilere düşünmenin insan hayatındaki yeri, önemi ve değeri hakkında kısa cevaplı sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Felsefenin anlamına yönelik önceki öğrenmeleriyle bağ kurmaları için öğrencilere felsefeyle ilişkilendirilebilen yazılı, görsel veya işitsel materyaller verilir ve öğrencilerden felsefenin ne olduğu hakkındaki görüşleri alınabilir.

Mevcut bilgi ve becerilerle yeni edinilecek bilgi ve beceriler arasında ilişki kurmayı, buradan hareketle yeni edinilecek bilgi ve becerilerle günlük hayat deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder.

Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme yaşantılarının hayata geçirildiği uygulamaları ifade eder.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.1.1

Öğrencilerin felsefenin anlamını merak etmeleri ve felsefenin ortak tanımının imkânına yönelik şüphe duymaları amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilerden iş birlikli olarak günlük hayatta felsefenin nasıl tanımlandığını ifade etmeleri ve bir liste üzerinde göstermeleri istenir (E1.1). Bu tanımların doğruluğu üzerine öğrencilerin tartışmaları sağlanır (KB2.18).

Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

"Felsefe üzerine felsefe yapılabilir mi?" sorusu üzerine görüş geliştirilebilir.

Âşık Veysel ve Neşet Ertaş'ın eserlerindeki felsefi temalar incelenerek felsefenin sanat ve kültürle ilişkisi kurulabilir.

* Farklı medeniyetlerde felsefeye katkısı olan kadın düşünür ve filozoflar hakkında bir sunu hazırlanabilir.

Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinlemesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Destekleme

Felsefenin anlamını, temel kavram ve özelliklerini pekiştirmeye yönelik görsel, işitsel uyarıların ağırlıkta olduğu öğretim materyalleri kullanılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARINI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.

2. FELSEFE DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN FARKLI SINIF DÜZEYLERİNE AİT ÜNİTELER

10. SINIF

1. ÜNİTE: FELSEFENİN DOĞASI

Bu üniteye öğrencilerin felsefenin anlamını, gelişim sürecini, özelliklerini, farklı alanlarla ilişkisini ve işlevini sorgulanabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB13. Felsefi Sorgulama

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistematiçlik, E3.8. Soru Sorma, E3.9. Şüphe Duyma, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliğı

Değerler D3. Çalışkanlık, D4. Dostluk, D6. Dürüstlük, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Coğrafya, Tarih, Din

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.5. Sınıflandırma, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.13. Yapılandırma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.1.1. Felsefenin anlamını, gelişim sürecini ve işlevini sorgulayabilme

- Felsefenin anlamını merak eder ve felsefenin ortak tanımının imkânına yönelik şüphe duyar.
- Felsefi düşüncenin genel özellikleri, ortaya çıkışı ve tarihsel gelişimi üzerine derinlemesine düşünür.
- Felsefi soruların temel özelliklerini ifade ederek felsefi soru sorar.
- Felsefenin bilim, din ve sanat alanlarıyla ilişkisine eleştirel yaklaşır.
- Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini tartışır.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Felsefenin Anlamı
Felsefi Düşüncenin Özellikleri
Felsefi Düşüncenin Gelişimi
Felsefi Sorunun Temel Özellikleri
Felsefenin Diğer Alanlarla İlişkisi
Felsefenin Bireysel ve Toplumsal İşlevi

Anahtar Kavramlar bilgelik, felsefe, filozof, refleksiyon, sorgulama

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve

Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktısı; çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrenciler, "Felsefe nedir? Filozof kime denir? Bildiğiniz filozoflar kimlerdir? Felsefe ne işe yarar? Felsefe nasıl yapılır?" soruları hakkında röportaj yapmaları ve okul genel ağ sayfasında yayımlamaları istenebilir. Performans görevi röportajın uygun yapılması, düzenlemede konu birliği ve akışın gözetilmesi ile yayınlamanın gerçekleştirilmesi gibi ölçütlerinden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME

YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin düşünmenin insan hayatındaki yerini, önemini ve değerini bildiği kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Düşünme ile ilgili çeşitli durumlar verilerek öğrencilere düşünmenin insan hayatındaki yeri, önemi ve değeri hakkında açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Felsefenin anlamına yönelik önceki öğrenmeleriyle bağ kurmaları için öğrencilere felsefeyle ilişkilendirilebilen yazılı, görsel veya işitsel materyaller verilir ve öğrencilerden felsefenin ne olduğu hakkındaki görüşleri alınabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

FEL.10.1.1

Öğrencilerin felsefenin anlamını merak etmeleri ve felsefenin ortak tanımının imkânına yönelik şüphe duymaları amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilerden iş birlikli olarak günlük hayatta felsefenin nasıl tanımlandığını ifade etmeleri istenir (E1.1). Bu tanımların doğruluğu üzerine öğrencilerin tartışmaları sağlanır (KB2.18). Tartışmada öğrencilerden felsefenin anlamına yönelik ön yargıları fark etmeleri, felsefeye yönelik duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etmeleri beklenir (D6.2).
- Öğrencilere felsefenin terim anlamı ve ilişkili olduğu kavramlar (sevgi, arayış, hakikat, bilgi, erdem, bilinç ve düşünme) hakkında bilgi görseli verilir. Felsefenin hangi kavramlarla nasıl ilişkili olduğunu öğrencilerin kendi cümleleriyle ifade etmesi sağlanır (OB1).

- Yapılandırılmış metinler üzerinden farklı filozofların felsefe tanımları hakkında bilgi görseli verilerek öğrencilerin iş birlikteliği olarak "Filozofların felsefe tanımları neden farklılık içeriyor? Felsefenin farklı tanımlarının olması sizde ne uyandırdı? Bu tanımlar felsefeyi yeterince açıklıyor mu? Bu tanımların benzer yanları nelerdir? Felsefenin ortak bir tanımı yapılabilir mi?" gibi yönlendirici sorular kullanılarak felsefenin ortak bir tanımının imkanına yönelik şüphe duymaları sağlanır (**E3.9, SDB2.2**). Süreçte öğrenciler birbirlerine destek olarak etkili iletişim kurmaları gerçekleştirilir (**D4.2**). Öğrencilerden felsefenin anlamını ifade etmede peşin hükümden kaçınmanın ve şüpheyi araç olarak kullanmanın önemini belirtmeleri istenir.

Öğrencilerin felsefi düşüncenin genel özellikleri, ortaya çıkışı ve tarihsel gelişimi ile dünya felsefe gelenekleri üzerine derinlemesine düşünmesi amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilere aynı olay veya durum karşısında farklı düşüncelerin olabileceğini yansıtan bir karikatür verilerek öğrencilerden bu karikatürde geçen düşünme biçimleri hakkında fikir üretmeleri istenir (**OB4**).
- Felsefi düşüncenin temel özelliklerine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada felsefi düşüncenin genel özellikleri (hayret etme, merak etme, şüphe duyma, sorgulama, yığılımlı ilerleme; rasyonel, tutarlı, refleksif, eleştirel, sistemli ve evrensel olma) hakkında bilgi görseli verilerek öğrencilerin bu özelliklerin birbirleriyle ilişkisi hakkında çıkarım yapması sağlanır (**KB2.10**). Ardından öğrencilere farklı durumlar sunularak felsefi düşüncenin teorik ve pratik sonuçlarını analiz etmeleri; bu sonuçları kendi düşünce tarzlarıyla açık fikirlikle karşılaştırarak değerlendirdikleri bir yansıtma yazısı yazmaları sağlanır (**E3.5, OB1, KB2.7**). Öğrencilerden, felsefi düşüncede karşılaştıkları unsurlar doğrultusunda kendi düşünce tarzlarında meydana gelen değişimleri tartışmaları istenir (**KB2.18**). Tartışma sürecinde, düşüncelerin gerektiğinde değiştirilebilmesinde felsefi düşüncenin önemini değerlendirmeleri beklenir (**E3.10**).
- Felsefi düşüncenin ortaya çıkışı ve tarihsel gelişimine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada felsefenin ortaya çıkışını ve tarihsel gelişimini açıklayan bir bilgi görseli verilerek öğrencilerin konuyu incelemeleri; kültürel, ekonomik, siyasal ve bilimsel koşulların felsefenin ortaya çıkışı ve tarihsel gelişimi üzerindeki etkilerini iş birlikteliği ve açık fikirlikle analiz etmeleri sağlanır (**SDB2.2**). Bu aşamada dört köşe öğretim tekniği kullanılabilir ve farklı görüşlerin karşılaştırılması ile gerekçelendirilmesi teşvik edilir. Öğrencilerin felsefenin doğuşu ve gelişiminin tek bir nedene bağlanıp bağlanamayacağı hakkında görüşlerini ifade etmeleri sağlanır. Farklı felsefe geleneklerinin (Hint, Çin, Türk-İslam, Antik Yunan, Fransız, Alman, Anglosakson ve Amerikan) adlarına yer verilerek felsefi düşüncenin tek bir kültüre, coğrafyaya ya da herhangi bir düşünme biçimine indirgenemeyeceği; farklı tarihsel ve kültürel bağlamlarda farklı felsefi soruların, kavramların ve bakış açılarının ortaya çıkabildiği vurgulanır (**OB5**). Bu aşamada soru-cevap öğretim tekniği kullanılabilir. Çalışmanın sonunda öğrencilerin yansıtma yazısı aracılığıyla süreçteki düşüncelerini gözden geçirmeleri ve düşünsel değişimlerini gerekçelendirerek ifade etmeleri sağlanır (**E3.10, OB1**).

Öğrencilerin felsefi soruların temel özelliklerini ifade ederek felsefi soru sormaları amaçlanır. Bunun için;

- Felsefi soru örneklerinin de yer aldığı farklı türden sorular karışık biçimde öğrencilere sunulur. Öğrencilerden bu soruları felsefi olup olmamalarına göre sınıflandırmaları ve her bir sınıflandırma için gerekçelerini açıklamaları istenir (**KB2.5**). Öğrencilere felsefi sorunun genel özelliklerini gösteren bilgi görseli sunulur. Öğrencilerin ilk değerlendirmelerini yeniden gözden geçirmeleri, gerekçelerini güçlendirerek sınıflandırmalarını gözden geçirmeleri sağlanır (**E3.1, SDB1.2**).
- Günlük yaşamdan ya da felsefe tarihinden seçilen düşündürücü olay, durum, ikilem veya alıntı metinler üzerinden öğrencilerden özgün felsefi sorular üretmeleri istenir (**E3.3, SDB2.2**). Yönlendirici sorular aracılığıyla öğrencilerin ürettikleri soruları bütüncül biçimde değerlendirmeleri ve sorularını yeniden düzenleyerek sınıf ortamında paylaşımları sağlanır (**SDB1.2**). Bu aşamada refleksif sorgulama kartları hazırlanabilir. Sokratik tartışma yöntemini kullanarak öğrencilerden paylaşılan soruları iş birlikli olarak sınımları ve geliştirmeleri istenir (**E3.8**). Süreçte öğrencilerin oluşturdukları felsefi soruları yığılımlı bir biçimde yapılandırarak daha nitelikli hâle getirmeleri sağlanır (**KB2.13**).

Öğrencilerin felsefenin bilim, din ve sanat alanlarıyla ilişkisine eleştirel bir bakış geliştirmeleri amaçlanır. Bunun için;

- Yönlendirici sorular yöneltilerek öğrencilerden iş birlikli olarak felsefenin bilim, din ve sanatla benzer ve farklı yönlerine ilişkin görüşlerini sınıfta paylaşmaları istenir (**SDB2.2, KB2.7**). Felsefenin bilim, din ve sanat alanlarıyla ilişkisini gösteren bilgi görseli sunularak öğrencilerin paylaşılan görüşlerin güçlü ve zayıf yönlerini tespit etmeleri sağlanır. Bu aşamada öğrencilere görüşlerini yeniden gözden geçirme ve düzenleme fırsatı verilir (**E3.2, SDB1.2**). Sürecin sonunda öğrencilerden felsefenin bilim, din ve sanatla olan ilişkisini amaç, yöntem ve konu ölçütleri gibi boyutlar üzerinden irdelemeleri ve değerlendirmeleri istenir (**E3.1**) Değerlendirmede karşılaştırma tablosu öğretim tekniği kullanılabilir.

Öğrencilerin felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerini tartışmaları amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilerden felsefenin işlevlerine ilişkin görüşlerini yansıtan bir liste oluşturmaları istenir. Öğrencilerin, görüşlerin tutarlılığını tartışarak onları kabul etmeleri veya reddetmeleri sağlanır (**E3.7, KB2.18, KB3.3**). Tartışma sonrasında öğrencilerden felsefenin işlevlerini bireysel ve toplumsal açıdan sınıflamaları istenir. Öğrencilere kavram yanlışları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilere performans görevi olarak "Felsefe nedir? Filozof kime denir? Bildiğiniz filozoflar kimlerdir? Felsefe ne işe yarar? Felsefe nasıl yapılır?" gibi soruları hakkında farklı yaş ve meslek gruplarını temsil eden kişilerle empati kurup onlara nezaketli davranarak röportaj yapmaları, yaptıkları röportajları özverili bir biçimde dijital veya yazılı olarak düzenlemeleri ve okul genel ağ sayfasında yayımlamaları istenebilir (**D3.2, D14.1, D16.3, OB2**). Performans görevi; röportajın uygun yapılması, düzenlemede konu birliği ve akışın gözetilmesi ile yayımlamanın gerçekleştirilmesi gibi ölçütlerinden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

- Zenginleştirme** “Felsefe üzerine felsefe yapılabilir mi?” sorusu üzerine görüş geliştirilebilir. Âşık Veysel ve Neşet Ertaş’ın eserlerindeki felsefi temalar incelenerek felsefenin sanat ve kültürle ilişkisi kurulabilir.
* Farklı medeniyetlerde felsefeye katkısı olan kadın düşünür ve filozoflar hakkında bir sunu hazırlanabilir.
Felsefenin ortaya çıkışı temalı kısa film senaryosu yazdırılıp eğitim videosu hazırlanabilir.
- Destekleme** Felsefenin anlamını, temel kavram ve özelliklerini pekiştirmeye yönelik görsel, işitsel uyarıların ağırlıkta olduğu öğretim materyalleri kullanılabilir.
Felsefi soruların ayırt edilmesine ilişkin içeriği anlamayı kolaylaştıran yöntem ve öğretim materyalleri kullanılabilir. Günlük hayatla ilişkisinin daha görünür olduğu, yapılandırılmış örnek durum ve olaylardan yararlanılabilir.
Felsefenin diğer alanlarla ilişkisine, bireysel ve toplumsal işlevlerine yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında dijital materyaller kullanılabilir.
Dünyada öne çıkan felsefe geleneklerinin kavranması için dijital materyaller kullanılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON

Bu ünite de öğrencilerin düşünme ve dil ilişkisini, mantık ve argümantasyon ile ilgili kavramları ve argümantasyonun yapısını yorumlayabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** KB2.13. Yapılandırma

EĞİLİMLER E1.6. Seçicilik, E3.3. Yaratıcılık, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliği

Değerler D2. Aile, D6. Dürüstlük, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Mantık

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.5. Sınıflandırma, KB2.11. Gözleme Dayalı Tahmin Etme, KB3.1. Karar Verme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.2.1. Düşünme ve dil ilişkisini yapılandırabilme

- Düşünme ve dil ilişkisini inceleyerek nedensel ilişkiler ortaya koyar.
- Tespit ettiği ilişkilerden hareketle uyumlu bir bütün oluşturur.

FEL.10.2.2. Mantığın temel kavramlarını ve argümantasyon sürecini yorumlayabilme.

- Mantık ve argümantasyonla ilgili kavramları inceler.
- İfadeleri bağlamından koparmadan mantıksal yapılarına göre öncül ve sonuç bileşenlerine ayırarak dönüştürür.
- İfadeleri anlamını değiştirmeden, kendi cümleleriyle nesnel ve doğru biçimde yeniden ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Düşünme ve Dil İlişkisi

Mantık ve Argümantasyonun Temel Kavramları

Argümantasyonun Yapısı

Anahtar Kavramlar

akıl yürütme, argüman, dil, düşünme, mantık, safsata, tutarlılık

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktıları; çalışma kağıdı, açık uçlu sorular, öz değerlendirme formu, akran değerlendirme formu ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilerden, verilen safsataları tespit etmeleri, bunları toplumsal açıdan değerlendirmeleri ve değerlendirmelerini sınıf ortamında sunmaları istenebilir. Performans görevi; safsataları belirleyebilme, safsata türlerini ayırt edebilme, toplumsal açıdan etkisini değerlendirebilme ve çözüm önerilerini sunabilme gibi ölçütler üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin gündelik hayattaki düşünme hatalarını fark edebildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme

Süreç

Öğrencilerin günlük hayat örneklerindeki düşünme hatalarını bulmaları istenebilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere düşünme sürecinin bazen konuşmaya başvurulmadan, bazen de dil aracılığıyla ifade edilerek gerçekleşebileceğini düşündürebilecek kısa durumlar verilir. Bu durumlar üzerinden öğrencilerin düşünme sürecinin dil ile ilişkisini tartışmaları sağlanabilir. Süreçte öğrencilere "Dil olmadan düşünmek mümkün müdür?" ve "Düşüncelerimizi ifade ederken dil nasıl bir rol oynar?" soruları yöneltilebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.2.1

Öğrencilerin düşünme ve dil ilişkisini yapılandırmaları amaçlanır. Bunun için;

- Düşünme ve dil ilişkisine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada, düşünme ve dilin farklı tanımlarını, genel özelliklerini ve aralarındaki ilişkiyi yansıtan bilgi görsellerine yer verilerek öğrencilerden iş birlikli biçimde düşünme ve dil arasındaki nedensel ilişkiler hakkında tahminde bulunmaları istenir (**SDB2.2, KB2.11**). Sürecin sonunda öğrencilerin tespit ettikleri ilişkilerden hareketle düşünme ve dil ilişkisine yönelik uyumlu bir bütün oluşturmaları sağlanır. Bu doğrultuda öğrencilerden yargılar oluşturmaları ve ulaştıkları yargıların doğruluğunu değerlendirmeleri beklenir (**E3.10**). Kavram yanılgıları ve öğrenme eksikliklerine ilişkin dönüt verilir; öz değerlendirme formu kullanılabilir.

FEL.10.2.2.

Öğrencilerin ifadeleri mantıksal açıdan değerlendirmeleri için mantık ve argümantasyon- da kullanılan temel kavramları incelemeleri amaçlanır. Bunun için;

- Farklı mantık tanımları verilerek öğrencilerin mantığın anlamını ifade etmeleri sağlanır **(OB1)**.
- Akıl ilkelerini (özdeşlik, çelişmezlik, üçüncü hâlin imkânsızlığı ve yeter-sebepl) örneklerle açıklayan bilgi görseli verilerek öğrencilerden bu ilkelere kendi örneklerini vermeleri istenir.
- Önerme olan ve önerme olmayan ifadeler karışık olarak verilerek öğrencilerden bu ifadeleri "önerme olan" ve "önerme olmayan" biçimde listelemeleri ve önerme olanlardan hangilerinin doğru olabileceğini belirlemeleri istenir **(E3.10, KB2.5)**. Öğrencilerin önermeyi ve doğruluk kavramını kendi cümleleriyle tanımlamaları sağlanır **(OB1)**. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.
- Öğrencilere akıl yürütme ve türlerini (tümdengelim, tümevarım ve analogi); argüman ve tutarlılık kavramlarını örneklerle açıklayan bilgi görseli verilir. Öğrencilere verilen örneklerde geçen ifadelerde akıl yürütme türlerinin ve argümanların nasıl belirleneceği ve tutarlılığın nasıl değerlendirileceği gösterilir. Yapılandırılmış metinler verilerek öğrencilerin bu metinlerde akıl yürütme türlerini ve argümanları tespit etmeleri ve tutarlılıklarına karar vermeleri sağlanır **(KB3.1)**.
- Öğrencilere safsata kavramının anlamı ile safsata türlerinin özelliklerinin (otoriteye başvurma, adam karalama, cımbızlama, popülerliğe baş vurma, nedensellik, yanlış analogi) ve örneklerinin yer aldığı bilgi notu verilir ve onlardan safsata türlerine kendi yaşantılarından ve çevrelerinden belirgin örnekler vermeleri istenir **(E1.6)**. Ardından öğrencilerin doğru ve güvenilir olmanın önemini belirterek farkındalık geliştirmeleri sağlanır **(D6.2)**.

Öğrencilere performans görevi olarak safsataları tespit edebilmeleri, toplumsal açıdan değerlendirmeleri ve değerlendirmelerini yazılı olarak sınıfta sunmaları verilebilir. Bu bağlamda öğrencilere safsata türlerinin (otoriteye başvurma, adam karalama, cımbızlama, popülerliğe baş vurma, nedensellik, yanlış analogi) yer aldığı tartışma programı diyalogları, gazete haberleri, röportaj videoları, sosyal medya yazışmaları örnekleri verilir. Öğrencilerden söz konusu örneklerde yer alan safsata türlerini doğru biçimde belirlemeleri ve bu safsataların toplumda oluşturduğu etkiyi değerlendirmeleri istenir **(OB5)**. Öğrenciler, değerlendirme sürecinde sorumluluk alarak safsataların toplumsal ilişkiler (aile, okul vb.) üzerindeki olumsuz etkilerine örnekler verir ve bu olumsuzluklara yönelik çözüm önerilerini yazılı olarak sunar **(D2.1, D16.2)**. Performans görevi; safsataları belirleyebilme, safsata türlerini ayırt edebilme, toplumsal açıdan etkisini değerlendirebilme ve çözüm önerilerini sunabilme gibi ölçütler üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

Öğrencilerin, ifadeleri bağlamından koparmadan mantıksal yapılarına göre dönüştürmeleri ve bu yapıyı koruyarak ilgili ifadeleri kendi cümleleriyle, anlamını değiştirmeden nesnel ve doğru biçimde yeniden ifade etmeleri amaçlanır. Bunun için;

- Günlük dilde ifade edilmiş örnek cümleler verilerek öğrencilerin bu cümleleri bağlamından koparmadan öncül-sonuç ilişkisine dayalı mantıksal bir yapıya nasıl dönüştürebileceği ve bu yapıyı temel alarak ilgili cümlelerin anlamını değiştirmeden nesnel ve doğru biçimde yeniden nasıl ifade edebileceği gösterilir. Mantıksal yapının oluşturulmasına öncül ve sonuçların harfle gösterimi (Öncül: P, Sonuç: C) açıklanır. Ardından iş birliği olarak alıştırmaya çalışması yaptırılır **(E3.3, SDB1.2, SDB2.2)**. Süreç sonunda akran değerlendirme formu uygulanabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme * Çok değerli mantık, deontik mantık ve bulanık mantığın temel kavramları araştırılarak düşünme ve akıl yürütmede kullanılan temel mantık kavramları ile karşılaştırılabilir. Wittgenstein'in "dil oyunu" kuramı ile ilgili araştırma yapılabilir. Bilimsel hipotezlerin oluşturulma süreci, akıl ilkeleri ve geri çıkarım düşüncesinden hareketle değerlendirilebilir. Kodlama becerisine sahip öğrenciler, argüman diyagramını bir algoritmaya dönüştürebilir; yazılım sürecinde mantıksal boşlukları (bugları) tespit ederek argümanın tutarlılığını test edebilirler.' 'Schrödinger'in kedisi" düşünce deneyine yönelik yorumlarda (Kopenhag yorumu, Ensemble yorumu, ilişkisel yorum vb.) öne sürülen argümanlar değerlendirilebilir.

Destekleme Mantık, akıl yürütme ve argümantasyonda kullanılan temel kavramların incelenmesi sürecinde şemalar ve görseller içeren kısa bilgi kartları kullanılabilir. Örnek durumlardaki çıkarımlar belirlenerek akıl yürütme türü ve argümantasyon yapısına uygun olarak yeniden ifade etme sürecinde akran destekli öğrenmeden faydalanılabilir. Safsataların tespit edilmesinde ve değerlendirilmesinde grup çalışmaları yaptırılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: VARLIK FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin varlık felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistemati klik

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D4. Dostluk, D12. Sabır, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Fizik, Kimya, Biyoloji, Din

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme

- Varlık felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.
- Varlık felsefesinin temel problemlerini açıklar.
- Varlık felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
- Varlık felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Varlık Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

Varlık Felsefesinin Temel Problemleri (Varlığın Var Olup Olmadığı, Varlığın Ne Olduğu)

Anahtar Kavramlar

fenomen, idea, madde, oluş, öz, töz, varlık, varoluş

ÖĞRENME

KANITLARI

Bu ünitedeki öğrenme çıktısı; çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

(Ölçme ve

Değerlendirme)

Performans görevi: Öğrenciler varlık felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldurmaları istenebilir. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin, argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi ve eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME

YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin felsefenin yöneldiği temel konuları bildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Farklı konulardan örnekler verilerek felsefenin bunlardan hangileriyle ilgilendiği hakkında öğrencilere açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Hikâye, şiir, film kesiti gibi ilgi çekici bir uyaran sunularak öğrencilerin varlığın anlamı üzerine düşünmesi sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

FEL.10.3.1

Öğrencilerin varlık felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklaması amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilerden günlük deneyimlerinden ve sezgilerinden hareketle "varlık", "yokluk", "gerçeklik" ve "hayal" kavramlarına ilişkin düşüncelerini gerekçeleriyle açıklamaları istenir. Varlık felsefesinin temel kavramları (fenomen, idea, madde, oluş, öz, töz, varlık, varoluş) hakkında bilgi görseli verilerek öğrencilerin bu kavramların anlamlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri sağlanır (OB1).
- Öğrencilerden felsefenin ve bilimin varlığı ele almasının karşılaştırılması istenir. Ardından öğrencilere metafizik ve ontoloji ilişkisini yansıtan yapılandırılmış kısa bir metin verilerek onlardan metafizik ve ontolojinin benzer ve farklı yanlarını ifade etmeleri beklenir (KB2.7). Sürecin sonunda öğrencilerin varlık felsefesinin konusu hakkında çıkarım yapmaları sağlanır.

Öğrencilerin varlık felsefesinin temel problemlerini (varlığın var olup olmadığı, varlığın ne olduğu) açıklamaları ve bu problemlere yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bunun için;

- "Varlık var mıdır? Varsa gerçekten var olan nedir?" soruları sorularak öğrencilerin varlığın var olup olmadığı ile varlığın ne olduğu problemlerini keşfetmeleri sağlanır (E1.1). Süreçte öğrencilere varlığın soorgulanmasını sağlayacak nitelikte bir düşünce deneyi

verilir ve yönlendirici sorular (Varlığın gerçekliğinin sorgulanması neden önemlidir? Rüyaları, sanal ortamları ve simülasyonları gerçeklikten ayıran nedir? Varlığın olmadığı düşüncesi hangi sonuçları doğurur? Gerçek varlıklar nelerdir? vb.) sorularak onlardan söz konusu problemleri kendi cümleleriyle açıklamaları istenir **(OB1)**. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

- Öğrencilerin varlığın var olup olmadığına yönelik ne gibi kanıtların sunulabileceği, eğer varlık varsa ne olduğu üzerine düşüncelerini açıklayabilecekleri tartışma ortamı sağlanır **(KB2.18)**. Tartışmada öğrencilerden davranışlarında kontrollü olmaları, görüşlerini açık bir şekilde ifade etmeleri, etkin dinlemeleri ve birbirlerinin sözünü kesmemelerine dikkat edilir **(E3.5, SDB2.1, D12.2)**.
- Varlık felsefesinin akımlarına yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada varlık felsefesinin temel problemlerinden doğan felsefi akımlar (nihilizm, realizm, idealizm, materyalizm, düalizm, oluş felsefesi, fenomenoloji ve varoluşçuluk) ile öne çıkan temsilcilerin açıklandığı bilgi görselleri verilerek öğrencilerin söz konusu akımların görüş ve argümanlarını belirlemeleri, bunların benzerlik ve farklılıklarını değerlendirmeleri sağlanır **(KB3.3)**. Nihilizmin genel olarak varlığı kabul etmediği, realizmin ise varlığı kabul ettiği ve diğer akımların realizmin bir yansıması olduğu vurgulanır. Bu aşamada soru-cevap öğretim tekniği kullanılabilir. Öğrencilerden iş birlikli olarak felsefi akımların görüş ve argümanları ile temsilcilerini içeren soru kartları hazırlamaları ve bunlardan hareketle bilgi yarışması yapmaları istenir **(SDB2.2, D4.1)**. Süreçte öğrencilerden arkadaşlarının cevaplarını saygı ve nezaket çerçevesinde değerlendirmeleri sağlanır **(D14.1)**.

Öğrencilerin varlık felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemesi amaçlanır. Öğrencilere öncelikle felsefi metnin nasıl incelendiği hakkında bilgi görseli verilir. Bundan hareketle öğrencilerin felsefi metin inceleme ölçütlerini listelemeleri sağlanır **(KB2.4)**. Metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin ve argümanların belirlenmesinin önemi vurgulanır. Söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesinin ve eleştirel olarak değerlendirilmesinin gereği üzerinde durulur. Ardından öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için;

- Platon'un *Phaidon*,
- Aristoteles'in *Metafizik*,
- Thales, Anaksimandros ve Anaksimenes'in *Fragmanlar*,
- İbni Sina'nın *Metafizik*,
- R. Descartes'in *Metafizik Üzerine Düşünceler*,
- J. P. Sartre'in *Varoluşçuluk*,
- Hilmi Ziya Ülken'in *Varlık ve Oluş* adlı eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinler, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılır.

Öğrencilere bireysel ya da iş birlikli olarak metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşımları sağlanır **(E3.7)**. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin ve argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi, eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirir **(D3.3, D16.3)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Filozofların varlığı açıklarken kullandıkları kavramlar (G. W. F. Hegel'in "geist", M. Heidegger'in "dasein", G. W. Leibniz'in "monad", Farabi'nin "ilk varlık", I. Kant'ın "fenomen-numen" vb.) araştırılıp dijital araçlar kullanılarak kelime bulutu oluşturulabilir.

* İbn Sinâ'nın "Uçan Adam" metaforu ile Descartes'in "Cogito" argümanı karşılaştırılarak; insanın öz-bilinci ve kendi varlığını idraki konusundaki benzerlik ve farklılıkları gösteren interaktif bir dijital materyal hazırlanabilir.

T. Nagel'in "Yarasa Olmak Nasıl Bir Şeydir?" adlı eserinden hareketle öteki zihinlerin imkânı problemi yorumlanabilir.

Destekleme Varlık felsefesinin temel kavramlarına yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında sunulan kavram listesinin akran desteği ile incelenmesi ve kavramların anlaşılması sağlanabilir. Varlık felsefesinin temel problemleri ile düşünce ve argümanlarını açıklayan sadeleştirilmiş metinler verilebilir.

Metin inceleme sürecinde sunulan metindeki kavram, problem ve argümanlar öğrenciye doğrudan verilerek bunları kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: BİLGİ FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin bilgi felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİMLER E3.6. Analitiklik, E3.7. Sistemati klik, E3.8. Soru Sorma,
E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Mantık

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.3. Özetleme, KB2.4. Çözümleme, KB2.5. Sınıflandırma, KB2.7. Karşılaştırma,
KB2.8. Sorgulama, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.4.1. Bilgi felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme

- Bilgi felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.
- Bilgi felsefesinin temel problemlerini açıklar.
- Bilgi felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
- Bilgi felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Bilgi Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

Bilgi Felsefesinin Temel Problemleri (Bilginin İmkânı, Kaynağı ve Doğruluk Ölçütleri)

Anahtar Kavramlar

bilgi, doğruluk, gerçeklik

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktısı; çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir. Performans görevi: Öğrenciler bilgi felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldurmaları istenebilir. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin, argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi ve eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin genel olarak bilginin sözlük anlamını, önemini ve değerini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere bilginin sözlük tanımı, önemi ve değeri hakkında açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Kasıtlı olarak yanlış bilgilendirme (dezenformasyon) örnekleri üzerinden öğrencilerin bilginin hayati değeri ve işlevi hakkında düşünmeleri sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.4.1

Öğrencilerin bilgi felsefesinin konusu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Bunun için;

- Bilgi olan ve bilgi olmayan örnek ifadeler karışık olarak verilerek öğrencilerden bu ifadelerin nasıl ayırt edilebileceğine ilişkin düşüncelerini açıklayarak sınıflandırmaları istenir (**KB2.5**). Öğrencilerin Platon'un "mağara benzetmesi"nden yola çıkarak ilgili görsel veya animasyonlar aracılığıyla bilgi ve sanı kavramlarının arasındaki ilişkiyi sorgulamaları, gerçeklik ve doğruluk kavramları arasındaki ilişkiyi ifade etmeleri sağlanır (**OB2, OB4**). Kavram yanlışlıkları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.
- Öğrencilere bilgi kavramının terim anlamı ve filozoflar tarafından yapılan çeşitli bilgi tanımları verilerek onlardan bilgi felsefesinin konusu hakkında çıkarım yapmaları istenir (**KB2.8**). Süreçte öğrenciler görüşlerini yazılı ve sözlü olarak özetleyebilir veya metaforlar oluşturabilir (**KB2.3**).

Öğrencilerin bilgi felsefesinin temel problemlerini (bilginin imkânı, bilginin kaynağı ve doğruluk ölçütleri) açıklamaları ve bu problemlere yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bunun için;

- Protagoras, Gorgias, Pyrrhon, Sokrates ve Descartes'in doğru bilginin imkânı hakkında görüş ve argümanlarından oluşan bilgi görseli veya tartışma senaryosu verilerek öğrencilerden doğru bilginin imkânı probleminin çıkış nedenlerini ve söz konusu filozofların bilgi anlayışlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir (**OB1, KB2.4**).

Süreçte kuşkuculuk ve dogmatizm hakkında bilgi verilir. Öğrencilerin ilgili filozofların görüş ve argümanlarını karşılıklı olarak değerlendirmeleri sağlanır (**KB2.7**). Bu aşamada anlam çözümü tablosu öğretim tekniği kullanılabilir. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

- Bilginin kaynağına yönelik hazırlanmış çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada öğrencilerden bilginin kaynağının neler olabileceğini tartışmaları istenir. Bilginin kaynağı hakkında öne çıkan görüşleri (rasyonalizm, empirizm, kriticizm ve entüisyonizm) içeren yapılandırılmış kısa metin örnekleri verilerek öğrencilerin iş birlikli olarak bilginin kaynağı problemini açıklamaları ve ilgili görüşlerde geçen düşünce ve argümanları benzerlik ve farklılıkları açısından değerlendirmeleri sağlanır (**SDB2.2, KB2.7**). Bu aşamada karşılaştırma tablosu öğretim tekniği kullanılabilir. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. Sürecin sonunda Sokratik tartışma yöntemi kullanılarak bilginin kaynağında duyu, akıl ve sezgiden hangisinin daha geçerli olabileceği üzerinde öğrencilerin görüş oluşturmaları sağlanır (**E3.8, KB3.3**). Süreçte öğrencilerin birbirlerine nezaketli olmaları ve bilinçli bir tutum gerçekleştirmeleri sağlanır (**D14.1**).
- Gazete, dergi, makale ve televizyon programlarından seçilen yazılı ve görsel örnek durumlar verilerek öğrencilerin bu örneklerde yer alan bilgilerin doğrulanmasında kullanılabilecek ölçütlerin neler olabileceği üzerine tartışmaları sağlanır (**OB1, OB4, KB2.18**). Tartışmada öğrencilerden saygılı ve kontrollü bir tutum sergilemeleri istenir (**D12.2**). Bilginin doğruluk ölçütleri (uygunluk, tutarlılık, tümel uzlaşım, apaçıklık ve yarar) hakkında bilgi görseli verilerek öğrencilerin iş birlikli olarak bu ölçütlerin dayandığı argümanların hangi durumlarda geçerli olabileceğini değerlendirmeleri sağlanır (**E3.10, SDB2.2**). Değerlendirmede öğrencilerden doğruluk ölçütlerinin her birinin hangi disiplinlerde daha yaygın olarak kullanıldığına ilişkin görüşlerini sözlü olarak ifade etmeleri istenir (**E3.6, KB2.10**).

Öğrencilerin bilgi felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri amaçlanır. Bu doğrultuda öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için;

- Platon'un *Theaitetos veya Sofist*,
- S. Empiricus'un *Kuşkuculuk*,
- Gazali'nin *Hakikat Arayışı*,
- R. Descartes'ın *Felsefenin İlkeleri*,
- J. Locke'ın *İnsan Anlığı Üzerine Bir Deneme*,
- Kant'ın *Saf Akılın Eleştirisi*,
- Necati Öner'in *Bilginin Serüveni* adlı eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinler, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılır.

Öğrencilere bireysel ya da iş birlikli olarak metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşımları sağlanır (**E3.7**). Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin ve argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi, eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirir (**D3.3, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme * Bilgi felsefesine ilişkin bilgi türlerini (tanışıklık bilgisi, önermesel bilgi, nasılın bilgisi) araştırarak kısa açıklamaların, örneklerin ve görsellerin olduğu dijital bir zihin haritası oluşturulabilir.

Gazali'nin "kesin bilgi" arayışındaki şüphe yaklaşımı ile Descartes'ın "metodik şüphe" yöntemi arasındaki benzerlikler ve tarihsel etkileşim araştırılabilir.

D. Hume'un *İnsanın Anlama Yetisi Üzerine Bir Soruşturma* adlı eserinden seçilen bir metin üzerinden; "nedensellik ilkesi" eleştirisi ve deney-akıl ilişkisi analiz edilebilir.

Destekleme Bilgi felsefesinin konusu ve temel kavramlarını pekiştirmeye yönelik görsel, işitsel uyarıların ağırlıkta olduğu öğretim materyalleri kullanılabilir.

Bilgi felsefesinin temel problemlerinin açıklanması aşamasında akran öğretimi veya grup çalışmalarından yararlanılabilir.

İnceleme sürecinde sunulan metindeki kavram, problem ve argümanlar öğrenciye doğrudan verilerek bunları kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. ÜNİTE: AHLAK FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin ahlak felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 8

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E1.2. Bağımsızlık, E3.3. Yaratıcılık, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistemati klik, E3.8. Soru Sorma, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık

Değerler D3. Çalışkanlık, D11. Özgürlük, D14. Saygı, D15. Sevgi, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB5. Kültür Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Din

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.13. Yapılandırma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- FEL.10.5.1. Ahlak felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme
- Ahlak felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.
 - Ahlak felsefesinin temel problemlerini açıklar.
 - Ahlak felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
 - Ahlak felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Ahlak Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları
Ahlak Felsefesinin Temel Problemleri (Evrensel Ahlak Yasasının İmkânı, Özgürlük)

Anahtar Kavramlar

ahlak, erdem, etik, iyi, kötü, özgürlük, sorumluluk, vicdan

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktısı; açık uçlu sorular, çalışma kağıdı, ve performans görevi ile değerlendirilebilir.
Performans görevi: Öğrenciler ahlak felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldurmaları istenebilir. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin, argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi ve eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin ahlakın toplumsal yaşamdaki yeri ve önemini bildiği kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Çeşitli örnek durumlar verilerek öğrencilere toplumsal yaşamda ahlakın yeri ve önemi hakkında kısa sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Günlük hayatta karşılaşılan ahlaki sorunlarla ilgili çeşitli materyaller verilerek öğrencilerden iyinin, erdem, vicdanın, özgürlüğün ve sorumluluğun insan yaşamındaki yeri ve önemine ilişkin tahminde bulunmaları istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.5.1

Öğrencilerin ahlak felsefesinin konusu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Bunun için;

- Örnek olay ve durumlar verilerek yönlendirici sorular aracılığıyla öğrencilerden ahlak felsefesinin temel kavramlarının (ahlak, erdem, etik, iyi, kötü, özgürlük, sorumluluk ve vicdan) belirlemeleri ve ortaya çıkan kavramların anlamlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir (**OB1, KB2.4**). Belirlenen kavramlar üzerinden öğrencilerin ahlak felsefesinin konusu hakkında çıkarım yapmaları sağlanır. Süreçte öğrencilere bu kavramlarla davranışların ilişkilendirildiği hikâye veya aforizma yazdırılabilir, canlandırma yaptırılabilir (**E3.3, KB2.13**). Bu aşamada öğrencilerin duygularını yansıtabilmeleri ve duygusal tepkilerinin nedenlerini ifade edebilmeleri sağlanır (**SDB1.1**). Kavram yanılgıları ve öğrenme eksikleri belirlenerek dönüt verilir.

Öğrencilerin ahlak felsefesinin temel problemlerini (evrensel ahlak yasasının imkânı ve özgürlük) açıklamaları ve bu problemlere yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bunun için;

- Evrensel ahlak yasasının imkânı problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada öğrencilerden farklı kültürlerde ahlaki olarak kabul edilen davranışları örnek vermeleri ve örneklerini sınıfta paylaşımları istenir (**OB1, OB5**). Bu aşamada öğrencilere tasavvuf kavramı açıklanarak Mevlana, Yunus Emre ve Hacı Bektaş Veli gibi Türk düşünürlerinin ahlaki yaklaşımları örnek olarak verilebilir. Paylaşılan ve verilen örneklerden hareketle Sokratik tartışma yöntemi kullanılarak öğrencilerin ahlaki davranışların evrenselliği üzerine tartışmaları sağlanır (**E3.8, SDB2.3, KB2.18**). Tartışmada öğrencilerin cesur ve girişimci olmaları desteklenerek duygu ve düşüncelerini herhangi bir etki altında kalmadan ifade etmeleri ve evrensel ahlak yasasının imkânı problemine ilişkin farkındalık kazanmaları beklenir (**E1.2, D11.1**). Evrensel ahlak yasasının varlığını kabul eden (Sokrates, Farabi, I. Kant ve J. S. Mill) ve kabul etmeyen (Epiküros, T. Hobbes, M. Stirner ve J. Bentham) filozofların düşünce ve argümanlarını içeren bilgi görselleri verilerek öğrencilerden bu görüşlerin benzer ve farklı yönlerini karşılaştırmalı olarak değerlendirmeleri istenir (**E3.10, KB2.7**). Süreçte öğrencilere anlam çözümlene tablosu hazırlanabilir.
- Öğrencilere özgürlük ve sorumluluk temalı şiir, roman ve hikâye metinleri ile belgesel veya film kesitleri verilir; bunlardan hareketle öğrencilerin özgürlük problemini keşfetmeleri sağlanır (**E1.1**). Bu aşamada soru-cevap öğretim tekniği kullanılabilir. Özgürlük problemiyle ilgili farklı düşünce ve argümanları içeren bilgi notları verilerek öğrencilerin iş birlikli olarak bu düşünce ve argümanları incelemeleri ve bunların tutarlılıklarını değerlendirmeleri sağlanır (**SDB2.2, KB3.3**). Değerlendirmede öğrencilerin birbirlerine karşı anlayışlı ve barışçıl bir tutum sergilemeleri teşvik edilir (**D15.1**). Ahlakın vicdan boyutuna ve sosyal hayatta özellikle dijital ortamlarda gerçekleştirilen davranışlardan sorumlu olunması gerektiğine dikkat çekilir. Bu konu hakkında öğrencilerden kendi deneyimlerinden örnekler vermeleri istenir (**E3.5**). Süreçte öğrencilerden alternatif düşünceler ortaya koymaları, empati kurmaları, farklı görüşlerin ve argümanların varlığını mantıksal zeminde kabul ederek uzlaşmaları ve vardıkları sonuçları sınıfla paylaşmaları sağlanır (**D14.3, OB1, KB2.10**).

Öğrencilerin ahlak felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri amaçlanır. Bu doğrultuda öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için;

- Platon'un *Devlet*,
- Aristoteles'in *Nikomakhos'a Etik*,
- Farabi'nin *Mutluluğun Kazanılması*,
- Yûsuf Has Hâcib'in *Kutadgu Bilig*,
- Kant'ın *Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi*,
- Nurettin Topçu'nun *İsyân Ahlakı* adlı eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinler, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılır.

Öğrencilere bireysel ya da iş birlikli olarak metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır (**E3.7**). Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin ve argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi, eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirir (**D3.3, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Platon'un *Devlet* adlı eserinde yer alan *Gyges'in Yüzüğü* öyküsü incelenip "Gyges'in yüzüğü sizde olsaydı nasıl davranırdınız?" sorusu üzerinden insanı iyi ya da kötüye yönelten nedenlerin sorgulanması sağlanabilir.

Ahlak felsefesinin temel problemlerine yönelik "Ahlaki eylemin temel amacı Aristoteles'e göre mutluluk, I. Kant'a göre ödevdir." görüşünden hareketle yapay zekâdan bir ahlaki eylem beklemenin ne derece doğru olduğu, yapay zekâyı ahlaki eyleme yöneltecek motivasyonun ne olabileceği üzerine araştırma yapılarak görüş geliştirilebilir. Bu doğrultuda Turing testinde yer alan ahlaka yönelik sorulara alternatif soru örnekleri üretmeleri istenebilir.

* İbn Miskeveyh'in "ölçülülük" erdemi merkeze alınarak günümüz tüketim toplumu alışkanlıklarını irdeleyen felsefi bir deneme yazdırılabilir.

"Biyoetik Kurulları" simülasyonu yapılabilir. Öğrenciler bir hastane etik kurulu gibi davranarak veya "Otonom bir araç, bir kaza durumunda kimi korumayı öncelemelidir?" gibi gerçek hayat senaryolarında karar verici rolü üstlenebilir.

Destekleme Ahlak felsefesinin konusuna ve temel kavramlarına ilişkin ayrıntılı açıklamaların ve örneklerin yer aldığı çalışma kâğıdı verilebilir.

Ahlak felsefesinin temel problemleri ile düşünce ve argümanlarını açıklayan günlük hayat örnekleri verilebilir.

Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden ahlak felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanlar gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. ÜNİTE: ESTETİK VE SANAT FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin estetik ve sanat felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistemati klik, E3.8. Soru Sorma, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D11. Özgürlük, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB4. Görsel Okuryazarlığı, OB9. Sanat Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Görsel Sanatlar, Türk Dili ve Edebiyatı

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.5. Sınıflandırma, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.13. Yapılandırma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.6.1. Estetik ve sanat felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme

- Estetik ve sanat felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.*
- Estetik ve sanat felsefesinin temel problemlerini açıklar.*
- Estetik ve sanat felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.*
- Estetik ve sanat felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Estetik ve Sanat Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

Estetik ve Sanat Felsefesinin Temel Problemleri (Sanatın Ne Olduğu, Güzellik ve Ortak Estetik Yargıların İmkânı)

Anahtar Kavramlar

estetik, hoş, güzellik, sanat, sanat eseri

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitadaki öğrenme çıktısı; çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrenciler estetik ve sanat felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldurmaları istenebilir. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin, argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi ve eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin, sanatın insanın duygu ve düşüncelerini yansıtan bir eylem olduğunu ve sanatın farklı alanları bulunduğunu bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere sanatın bir etkinlik olarak özelliklerini ve sanat dallarını ayırt edebilmelerini değerlendiren doğru/yanlış testi uygulanabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere resim, heykel, minyatür, müzik, ebru, roman, hikâye gibi sanat eserleri ile ilgili örnekler verilir. Öğrencilerin bunların kültürel, estetik ve sanatsal değerleri hakkında düşüncelerini sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.6.1

Öğrencilerin estetik ve sanat felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Bunun için;

- Çeşitli sanat eserlerinden (ebru, resim, heykel, şiir vb.) oluşan bir kolaj verilerek öğrencilerden iş birlikli olarak "Eserler sizde hangi duyguları canlandırdı? Bu eserler alımlayıcılarda ortak (aynı) duyguları uyandırır mı? Sanat eserlerinin anlamı sanatçı tarafından mı yoksa alımlayıcı tarafından mı belirlenir?" gibi estetik deneyimlerini temellendirmelerine olanak tanıyan sorulara tartışarak yanıt vermeleri istenir (**SDB2.2, OB4, KB2.18**). Tartışmadan hareketle öğrencilerin estetik ve sanat felsefesi hakkında çıkarım yapmaları sağlanır (**KB2.10**). Estetik ve sanat felsefesinin temel kavramları verilerek (estetik, güzellik, hoş, sanat, sanat eseri) öğrencilerden bu kavramları açıklamaları istenir. Süreçte öğrencilerin ön yargısız bir şekilde sanatın ne olduğuna farklı açılardan bakabilmeleri ve farklı fikirlere açık olmaları beklenir (**E3.5**). Kavram yanlışlıkları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin estetik ve sanat felsefesinin temel problemlerini (sanatın ne olduğu, güzellik, ortak estetik yargıların imkânı) açıklamaları ve bu problemlere yönelik görüş ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilere sanatın ne olduğuna dair sanat kuramlarının (taklit olarak sanat, yaratım olarak sanat ve oyun olarak sanat) görüş ve argümanlarını içeren bilgi görselleri verilir. Öğrencilerden özverili bir biçimde bir objenin kopyasını çizmeleri, sonra aynı objeyi zihinlerinde hayal ettikleri hâliyle kâğıda yansıtmaları gerçekleştirilir **(D7.1, OB9, KB2.13)**. Öğrencilerin çizimler arasındaki farkları taklit ve yaratım olarak sanat kuramlarının bakış açılarıyla ilişkilendirmeleri ve bu kuramların düşünce ve argümanlarını sözlü biçimde değerlendirmeleri sağlanır **(KB3.3)**. Ardından oyun olarak sanat kuramını değerlendirmeleri için öğrencilerden haz ve özgürlük duyguları temelinde oyun ile sanat arasında benzerlik kurmaları ve insanın gerçek özgürlüğe sanatsal girişimde bulunarak ulaşip ulaşamayacağı konusunda tartışmaları istenir **(D11.2, KB2.7)**. Bu aşamada Sokratik tartışma yöntemi kullanılabilir **(E3.8)**.
- Güzellik problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada güzelliğin öznel mi nesnel mi olduğu sorularak öğrencilerin iş birlikli olarak bir varlığı güzel kılan özelliklerin neler olabileceğini belirlemeleri ve belirlenen nitelikleri içsel ve dışsal olarak gruplaması sağlanır **(SDB2.1, KB2.5)**. Bu niteliklerden hareketle güzellik algısının evrensel olup olamayacağı hakkında öğrencilerin görüşlerini örneklendirmeleri sağlanır. Güzelliğin hakikat, iyilik ve yüceyle ilişkisi hakkında bilgi notu verilerek öğrencilerin, güzelliğin yalnızca estetik bir algı mı yoksa ahlaki ve evrensel bir değerle bağlantılı bir kavram mı olduğunu tartışmaları sağlanır **(E3.10, KB2.18)**. Tartışmada öğrenciler birbirlerinin sözünü kesmeden dinlemeye, duygu ve düşüncelerini ifade etmeye, diğer arkadaşlarıyla etkileşim kurmaya teşvik edilir **(SDB2.1, D14.1)**. Ardından güzellik ve estetik yargılar hakkında bazı filozofların (Platon, A. Baumgarten, Kant, B. Croce vb.) düşünce ve argümanları bilgi görseli olarak verilir ve öğrencilerden iş birlikli olarak bu filozofların, güzelliğin tanımı ve ortak estetik yargıların imkânı hakkındaki düşünce ve argümanlarını karşılıklı olarak değerlendirmeleri istenir **(KB3.3)**.

Öğrencilerin estetik ve sanat felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri amaçlanır. Bu doğrultuda öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için;

- Aristoteles'in *Poetika*,
- F. Schiller'in *İnsanın Estetik Eğitimi Üzerine*,
- B. Croce'nin *Estetik*,
- İ. Tunalı'nın *Estetik*,
- J. Berger'in *Görme Biçimleri* adlı eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinler, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılır.

Öğrencilere bireysel ya da iş birlikli olarak metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşımları sağlanır **(E3.7)**. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin ve argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi, eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirir **(D3.3, D16.3)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme *Güzelliğin ölçütlerinden olan simetri, altın oran, ahenk ve zıtlık kavramları tartışılabilir. Tartışmalı çağdaş sanat eserleri (M. Cattelan'ın "Komedyen", A. Warhol'un "Brillo Kutuları" vb.) A. Danto'nun "Kurumsal Sanat Kuramı" bağlamında değerlendirilebilir. L. Tolstoy'un *Sanat Nedir?* eserinden hareketle sanat-ahlak ilişkisi analiz edilebilir. W. Benjamin'in "Mekanik Yeniden Üretim Çağında Sanat Eseri" makalesinden hareketle; bir sanat eserinin orijinalini görmekle dijital kopyasını görmek arasındaki estetik deneyim farkı (Aura kaybı) irdelenebilir.

Destekleme Sanat kuramları çeşitli görsel veya görsel-işitsel araçlarla sadeleştirilerek açıklanabilir. Estetik ve sanat felsefesinin temel problemlerini açıklayan yapılandırılmış metinlerden yararlanılabilir. Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden sanat felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanlar gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

7. ÜNİTE: SİYASET FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin siyaset felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATI 8

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.3. Yaratıcılık, E3.5. Açık Fikirlilik, E3.7. Sistemati klik, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

Sosyal-Duygusal Öğrenme

Becerileri SDB2.2. İş Birliği

Değerler D1. Adalet, D3. Çalışkanlık, D16. Sorumluluk, D19. Vatanserverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI

İLİŞKİLER sosyoloji, tarih

BECERİLER ARASI

İLİŞKİLER KB2.4. Çözümleme, KB2.8. Sorgulama, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.14. Yorumlama, KB2.16. Muhakeme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.7.1. Siyaset felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme

- Siyaset felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.
- Siyaset felsefesinin temel problemlerini açıklar.
- Siyaset felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
- Siyaset felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Siyaset Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

Siyaset Felsefesinin Temel Problemleri (Devletin Kökeni, İktidarın Kaynağı ve Meşruiyeti, İdeal Düzen ve Ütopya)

Anahtar Kavramlar

adalet, birey, devlet, eşitlik, iktidar, özgürlük, toplum, ütopya

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve

Değerlendirme)

Bu üniteadaki öğrenme çıktısı; çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrenciler siyaset felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldurmaları istenebilir. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin, argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi ve eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin siyaset kavramına ilişkin fikir sahibi oldukları, birey ve vatandaşlık bilincine sahip olduklarını kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Siyasetin önemi ve gereği üzerine açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerden tarihsel süreçte farklı yönetim biçimlerinin ortaya çıkma nedenleri hakkında tahminde bulunmaları istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.7.1

Öğrencilerin siyaset felsefesinin konusu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Bunun için;

- Siyaset felsefesine ilişkin hikâye kartları verilerek öğrencilerin siyaset felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını (adalet, birey, devlet, eşitlik, iktidar, özgürlük, toplum ve ütopya) belirlemeleri ve ortaya çıkan kavramların anlamlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir (**OB1, KB2.4**). Öğrencilerin siyasetin amacı, işlevi, toplumsal hayattaki önemi ile adalet, özgürlük ve eşitlik kavramlarının birbirleriyle ilişkisi hakkında düşüncelerini sınıfta paylaşmaları ve ilgili paylaşımlardan hareketle siyaset felsefesinin konusu hakkında çıkarım yapmaları sağlanır (**KB2.10**). Süreçte öğrenciler deneyimlerini ifade edebilir ve hak ile özgürlükleri korumanın önemini açık fikirlilikle sözlü biçimde belirtebilir (**E3.5, D1.1**). Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin siyaset felsefesinin temel problemlerini (devletin kökeni, iktidarın kaynağı ve meşruiyeti, ideal düzen ve ütopya) açıklamaları ve bu problemlere yönelik görüş ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bunun için;

- Devletin kökeni problemi ile iktidarın kaynağı ve meşruiyeti problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada söz konusu problemlere yönelik öğrencilere düzen ihtiyacı, güvenlik sorunları ve birlikte yaşama zorunluluğu gibi unsurları yansıtan durum kartları verilir. Öğrencilerin bu kartlarda sunulan durumlar üzerinden devletin ortaya çıkma nedenini, iktidarın hangi temellere dayandığını ve meşruiyetin nasıl sağlandığını sorgulamaları ve bunlara ilişkin görüş geliştirmeleri sağlanır (**E3.10, OB6, KB2.8**). Görüşlerin yapılandırılması amacıyla öğrencilere cümle tamamlama çalışması yaptırılabilir. Ardından devletin kökeni, iktidarın kaynağı ve meşruiyeti problemlerine ilişkin görüş ve argümanları ifade eden bilgi görselleri verilerek öğrencilerden bu problemleri açıklamaları, verilen düşünce ve argümanların ikna ediciliğini değerlendirmeleri istenir (**KB3.3**). Bu aşamada küçük veya büyük grup tartışma teknikleri kullanılabilir.
- Öğrencilerden iş birlikli olarak günlük hayatta karşılaşılan toplumsal sorunlara örnekler vermeleri istenir (**SDB2.2**). Verilen örnekler üzerinden öğrencilerin, insanların adil, eşit, özgür ve güvenli bir düzen içinde yaşamasının mümkün olup olmadığına ilişkin görüş ve argümanlar geliştirmeleri sağlanır (**KB2.16**). Süreçte öğrencilerin ileri sürdükleri görüş ve argümanların dayandığı gerekçeleri açıklamaları, farklı görüş ve argümanları karşılaştırmaları ve bunların güçlü veya zayıf yönlerini değerlendirmeleri beklenir (**KB3.3**). Değerlendirmede öğrencilerin haklara saygı, toplumsal düzen ve birlikte yaşama kuralları arasındaki ilişkiyi yorumlamaları istenir (**KB2.14**). Bununla birlikte öğrencilerin toplumsal düzenin sağlanmasında farkındalık kazanarak millî bilincin rolü ve önemini ifade etmeleri sağlanır (**D19.1**).
- Ütopya kavramı ve ütopya türlerinin kısaca açıklandığı bilgi notu verilerek öğrencilerin ideal bir toplumsal düzenin mümkün olup olmadığını sorgulayarak görüşlerini gerekçeleriyle birlikte sözlü biçimde açıklamaları sağlanır (**KB2.8**). Öğrencilerden yapay zekâların ya da robotların insanlar üzerinde hâkimiyet kurduğu bir durumu konu alan ütopya tarzı kısa bir yazı yazmaları istenir (**E3.3**).

Öğrencilerin siyaset felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri amaçlanır. Bu doğrultuda öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için;

- Platon'un *Devlet*,
- Aristoteles'in *Politika*,
- *Orhon Yazıtları*,
- Farabi'nin *El-Medinetül-Fâzıla*,
- Yûsuf Has Hâcib'in *Kutadgu Bilig*,
- İbn Haldun'un *Mukaddime*,
- T. Hobbes'un *Leviathan* adlı eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinler, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılır.

Öğrencilere bireysel ya da iş birlikli olarak metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır (**E3.7**). Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin ve argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi, eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirir (**D3.3, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme J. Rawls'ın Bir Adalet Teorisi eserindeki "cehalet örtüsü" (bilinmezlik perdesi) metaforundan hareketle, "adil toplum" kurgusuna dayalı bir ütopya tasarlanabilir. Öğrencinin, Farabi, Hobbes ve Locke'un görüşlerinden ilham alarak ideal toplum düzenini sağlamak üzere 10 maddelik bir "Sözleşme/Anayasa" taslağı oluşturması sağlanabilir. * J. Bentham'ın *Gözün İktidarı* eserinde yer alan "panoptikon" tasarımından hareketle gözetimin toplumsal düzeni sağlamada üstlendiği rol tartışılabilir.

Destekleme Siyaset felsefesinin konusu ve temel kavramlarının açıklanması sürecinde anlam çözümleme tabloları, kavram haritaları gibi materyaller kullanılabilir. Siyaset felsefesinin temel problemlerine ilişkin çözümü daha kolay tespit edilebilecek günlük hayattan örnek durum ve olaylardan yararlanılabilir. Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden siyaset felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanlar gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

8. ÜNİTE: DİN FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin din felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma, E3.7. Sistemati klik, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D10. Mütevazılık, D14. Saygı, D16. Sorumluluk, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Din

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.5. Sınıflandırma, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.10. Çıkarım Yapma,
KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.10.8.1. Din felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme

- Din felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.*
- Din felsefesinin temel problemlerini açıklar.*
- Din felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.*
- Din felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Din Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları

Din Felsefesinin Temel Problemleri (Tanrı'nın Varlığına İlişkin Görüşler, Tanrı'nın Varlığına Yönelik argüman, Evrenin Sonluluğu ve Sonsuzluğu, Ruhun Ölümsüzlüğü)

Anahtar Kavramlar

din, ibadet, iman, inanç, kutsal, mucize, Tanrı, vahiy

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitedeki öğrenme çıktısı; çalışma kağıdı, açık uçlu sorular, boşluk doldurma yapılandırılmış grid, ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrenciler din felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldurmaları istenebilir. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin, argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi ve eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin din ile ilişkili temel kavramları bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Din ile ilişkili temel kavram bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kısa cevaplı sorular sorulabilir. Sorulara konu olan kavramlar din felsefesinin kapsamı içinde seçilir.

Köprü Kurma

Öğrencilere dinin konusu ve kavramları hakkında neler bildikleri sorulur. Öğrencilerin felsefe ve din arasındaki konu ortaklığı üzerine tahminlerde bulunmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

FEL.10.8.1

Öğrencilerin din felsefesinin konusu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Bunun için;

- Yapılandırılmış bir metin verilerek öğrencilerden din felsefesi ile teoloji arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri ve din felsefesinin konusu hakkında çıkarım yapmaları istenir (**KB2.7, KB2.10**). Bu aşamada Venn diyagramı öğretim tekniği kullanılabilir. Ardından öğrencilerin din felsefesinin temel kavramlarını (din, ibadet, iman, inanç, kutsal, mucize, Tanrı, vahiy) kendi cümleleriyle ifade etmeleri sağlanır (**OB1**). Öğrencilerin açıklamalarını güvenilir kaynaklardan doğrulamaları istenir. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin din felsefesinin temel problemlerini (Tanrı'nın varlığına ilişkin görüşler, Tanrı'nın varlığına yönelik argümanlar, evrenin sonluluğu ve sonsuzluğu ve ruhun ölümsüzlüğü) açıklamaları ve bu problemlere yönelik görüş ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bunun için;

- Tanrı'nın varlığına ilişkin görüşler (teizm, deizm, panteizm, ateizm) ile Tanrı'nın varlığına yönelik argümanlar (teleolojik, kozmolojik, ontolojik ve kötülük) dair hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada söz konusu görüşler ve argümanlar hakkında bilgi görselleri verilir. Öğrencilerin bilgi görsellerini çözümlmeleri, bunların benzer ve farklı yanlarını değerlendirmeleri sağlanır (**E3.10, KB2.5, KB2.7**). Bu aşamada yapılandırılmış grid kullanılabilir. Öğrencilerden iş birlikli olarak argümanların güçlü ve zayıf yanlarını gerekçeli biçimde değerlendirmeleri istenir (**SDB2.2, KB3.3**). Süreçte öğrencilerin insanların farklı kültür ve inançlara sahip olabileceğini fark etmeleri ve bu farklılıklara saygı duymaları sağlanır (**D14.3**).
- Evrenin sonluluğu ve sonsuzluğu ile ruhun ölümsüzlüğü problemlerine yönelik bilgi görselleri verilerek öğrencilerin iş birlikli olarak problemleri açıklamaları ve probleme yönelik argümanların tutarlılığını kendi cümleleriyle yazılı olarak değerlendirmeleri sağlanır (**E3.2, KB3.3**). Bu aşamada yaratıcı yazma veya boşluk doldurma çalışması yapılabilir. Süreçte öğrencilerin bilinçli olarak arkadaşlarıyla yardımlaşması ve farklı düşünceler üzerinde yapıcı bir biçimde uzlaşması hedeflenir (**SDB2.2, D10.2, D20.2**).

Öğrencilerin din felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri amaçlanır. Bu doğrultuda öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için;

- Augustinus'un *İtirafı*,
- Gazali'nin *İhyâ-u Ulûm'îd-Din*,
- İbni Rüşd'ün *Tutarsızlığın Tutarsızlığı*,
- D. Hume'un *Din Üzerine*,
- G. W. F. Hegel'in *Din Felsefesi Üzerine Dersler*,
- Alvin Plantinga'nın *Tanrı, Özgürlük ve Kötülük* adlı eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinler, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılır.

Öğrencilere bireysel ya da iş birlikli olarak metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır (**E3.7**). Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin ve argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi, eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütlere dikkat edilir. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirir (**D3.3, D16.3**).

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme * Farabi ve Gazali'nin görüşleri karşılaştırılarak evrendeki "nedensellik" (determinizm) ve "mucize" imkânı, zorunluluk ve rastlantı kavramları ekseninde tartışılabilir. Platon'un "*Euthyphron*" diyalogundan hareketle "Bir şey Tanrı istediği için mi iyidir yoksa iyi olduğu için mi Tanrı onu ister?" ikileminin İslam dünyasında Eş'ari ve Mutezile tarafından nasıl yorumlandığı araştırılabilir. İbnülarabi'nin *Fususul Hikem* adlı eserindeki "ayna metaforu" üzerinden Tanrı-âlem ilişkisi yorumlanabilir. B. Pascal'ın "Tanrı'ya inanmak matematiksel olarak en kârlı seçenektir" argümanı (Pascal Bahsi); oyun teorisi ve olasılık mantığı açısından değerlendirilebilir.

Destekleme Din felsefesinin konusu ve temel kavramlarına yönelik kavram yanılgılarını tespit etmek ve gidermek için tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid vb. materyaller kullanılabilir. Din felsefesinin temel problemlerini açıklayan yapılandırılmış metinlerden yararlanılabilir. Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden din felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanlar gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

9. ÜNİTE: BİLİM FELSEFESİ

Bu ünite de öğrencilerin bilim felsefesinin temel kavram, konu ve problemlerini açıklayarak bu alandaki düşünce ve argümanlar üzerine felsefi muhakeme yapabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

**ALAN
BECERİLERİ** SBAB14. Felsefi Muhakeme

**KAVRAMSAL
BECERİLER** -

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E3.7. Sistemati klik, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri** SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D14. Saygı, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER** Fizik, Biyoloji, Kimya, Psikoloji, Sosyoloji, Tarih

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER** KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- FEL.10.9.1. Bilim felsefesinin konusunu, kavramlarını ve problemlerini muhakeme edebilme
- Bilim felsefesinin konusunu ve temel kavramlarını açıklar.
 - Bilim felsefesinin temel problemlerini açıklar.
 - Bilim felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanları değerlendirir.
 - Bilim felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceler.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Bilim Felsefesinin Konusu ve Temel Kavramları
Bilim Felsefesinin Temel Problemleri (Bilimin Ne Olduğu, Bilimi Oluşturan Unsurlar)

Anahtar Kavramlar

bilim, bilimsel yöntem, gözlem, hipotez, kuram, paradigma, yasa

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu üniteadaki öğrenme çıktısı; çalışma kağıdı, açık uçlu sorular, ve performans görevi ile değerlendirilebilir.
Performans görevi: Öğrenciler bilim felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları inceleyerek metin inceleme formunu doldurmaları istenebilir. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin, argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi ve eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin bilimsel bilginin özelliklerini, bilimsel yöntemin aşamalarını bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin bilimsel bilginin özellikleri ve bilimsel yöntemin aşamalarına yönelik bilgilerlerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere doğru/yanlış testi uygulanabilir.

Köprü Kurma

Bilim felsefe ilişkisi hakkında bazı filozof ve düşünürlerin (Kamuran Birand, Cemal Yıldırım, Teoman Duralı) görüşlerinden hareketle öğrencilerin bilimin doğasına ve değerine yönelik tahminde bulunmaları sağlanır. Bilimin değerini ifade eden örneklerin verilmesi istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.10.9.1

Öğrencilerin bilim felsefesinin konusu ve temel kavramlarını açıklamaları amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilere bilim tarihinin önemli deneyleri (İbnülheysem'in Karanlık Oda deneyi, Ta-kiyüddin'in optik deneyi ve Asch'in uyma deneyi) üzerinden bilimin konusunu, amacını ve yöntemini açığa çıkarmalarını sağlayacak sorular sorulur (E1.1). Öğrencilerin bilim felsefesinin konusunun ne olduğu hakkında tartışması sağlanır (KB2.18). Tartışmada öğrencilerden bilim felsefesinin temel kavramlarını (bilim, bilimsel yöntem, gözlem, hipotez, kuram, paradigma, yasa) belirlemeleri ve ortaya çıkan kavramların anlamlarını kendi cümleleriyle ifade etmeleri istenir (OB1, KB2.4). Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin bilim felsefesinin temel problemlerini (bilimin ne olduğu ve bilimi oluşturan unsurlar) açıklamaları ve bu problemlere yönelik düşünce ve argümanları değerlendirmeleri amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilere içinde bilim olan ve bilim olmayanların bulunduğu bilgi alanları karışık olarak verilir ve onlardan bu bilgi alanlarını bilim ve bilim olmayan olarak sınıflamaları istenir **(KB2.7)**. Öğrencilerin sınıflama için neleri ölçüt aldıkları, sınıflamada zorlandıkları bilgi alanlarının neler olduğu ve neden zorlandıkları üzerine tartışmaları sağlanır **(KB2.18)**. Tartışmada öğrencilere iletişime açık olmaları gerektiği hatırlatılarak onlardan etkin dinleme yapmaları, not tutmaları, duygu ve düşüncelerini sözlü ya da yazılı olarak açıklamaları, anlaşılmayan konular için sorular sormaları ve gelen soruları iletişimi zenginleştirecek biçimde yanıtlamaları istenir **(SDB2.1, D14.1)**. Ardından klasik ve çağdaş bilim anlayışlarının temel düşünce ve argümanlarını açıklayan bilgi görseli verilir, öğrencilerin iş birlikli olarak bu iki bilim anlayışının benzer ve farklı yönlerini karşılaştırarak değerlendirmeleri sağlanır **(E3.10, SDB2.2, KB3.3)**. Öğrencilerden değerlendirmelerini yansıtan bir poster hazırlamaları ve hazırladıkları posterleri sınıfta sunmaları istenir **(OB4)**.
- Bilimi oluşturan unsurlar problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada "Bilimler hangi yöntemleri kullanır?" sorusu yöneltilir ve öğrencilerden bilimsel yöntemin ne olduğu hakkındaki düşüncelerini yazılı olarak açıklamaları istenir. Bu aşamada öğrencilerin bilimsel yöntemin aşamalarına yönelik akış diyagramı oluşturmaları sağlanır. Ardından R. Carnap, K. Popper ve T. S. Kuhn'un bilim anlayışlarına yönelik düşünce ve argümanları ifade eden bilgi görselleri verilerek öğrencilerden bu filozofların düşünce ve argümanlarının güçlü ve zayıf yanlarını karşılaştırıp değerlendirmeleri istenir **(OB1, KB3.3)**. Süreçte öğrencilerden karşılaştırma tablosu veya soru-cevap kartları hazırlamaları istenir. Kavram yanlışları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.

Öğrencilerin bilim felsefesiyle ilgili metinlerde yer alan kavram, problem ve argümanları incelemeleri amaçlanır. Bu doğrultuda öğrencilere bir performans görevi verilir. Bunun için;

- H. Reichenbach'ın *Bilimsel Felsefenin Doğuşu*,
- K. R. Popper'ın *Bilimsel Araştırmaların Mantığı*,
- Aydın Sayılı'nın *Hayatta En Hakiki Mürşit İlimdir*,
- T. S. Kuhn'un *Bilimsel Devrimlerin Yapısı*,
- F. Sezgin'in *Bilim Tarihi Sohbetleri* adlı eserlerinden kısaltılan veya alıntılanan metinler, öğrencilerin de görüşleri alınarak dengeli bir şekilde dağıtılır.

Öğrencilere bireysel ya da iş birlikli olarak metin inceleme formu doldurtulur ve çalışmalarını paylaşmaları sağlanır **(E3.7)**. Performans görevi metin inceleme formu üzerinden dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir. Değerlendirmede metinde geçen felsefi kavramların, problemlerin ve argümanların belirlenmesi ile söz konusu argümanların gerekçelerinin gösterilmesi, eleştirel olarak değerlendirilmesi gibi ölçütler kullanılabilir.. Bu süreçte öğrenciler çeşitli fikir, argüman ve yeni bilgilere açık olur; görev ve sorumluluklarını etik ilkelere uygun bir şekilde zamanında yerine getirir **(D3.3, D16.3)**.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Sosyal bilimlerde yöntem tartışmaları bağlamında hermeneutik yöntem araştırılabilir. Sosyal bilimler perspektifinden "determinizm" ilkesi ve bu ilkenin insan özgürlüğüyle ilişkisi tartışılabilir.
* R. Carnap'ın "bilim ve bilim olmayan" görüşü değerlendirilebilir.
Ş.Teoman Duralı'nın biyoloji felsefesi temelinde insanın biyolojik ve kültürel boyutları hakkındaki görüşleri araştırılabilir.

Destekleme Bilim felsefesinin konusu ve temel kavramlarına yönelik kavram yanılgılarını tespit etmek ve gidermek için bilgi görseli kullanılabilir.
Bilim felsefesinin temel problemlerine yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında akran destekli öğrenmeden yararlanılabilir.
Sadeleştirilmiş bir metin üzerinden bilim felsefesinin temel problemlerine yönelik düşünce ve argümanlar gruplar hâlinde değerlendirilebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

11. SINIF

1. ÜNİTE: ÇEVRE SORUNLARI VE FELSEFE

Bu ünite de öğrencilerin çevreyle ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması ve çevre sorunlarına yönelik felsefi düşünce ortaya koyabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 12

ALAN BECERİLERİ SBAB14. Felsefi Muhakeme, SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E1.6. Seçicilik, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.6. Analitiklik, E3.7. Sistemati klik

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.1. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.2. Esneklik

Değerler D3. Çalışkanlık, D5. Duyarlılık, D9. Merhamet, D16. Sorumluluk, D19. Vatanseverlik, D20. Yardımseverlik

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB4. Görsel Okuryazarlığı, OB7. Veri Okuryazarlığı, OB8. Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER

Biyoloji, Coğrafya, Sosyoloji, Tarih, Psikoloji

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER

KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.8. Sorgulama, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.17. Değerlendirme, KB2.18. Tartışma, KB2.20. Sentezleme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.1.1. Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme

- Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri açıklar.
- Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek değerlendirir.

FEL.11.1.2. Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi argümanları çözümler.
- Çevre sorunları ile ilgili görüş ve argüman oluşturur.
- Çevre sorunları ile ilgili felsefi bir metin yazar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Çevre ve İnsan İlişkisi

Çevre Etiği (İnsan Merkezci Etik, Canlı Merkezci Etik, Çevre Merkezci Etik)

Anahtar Kavramlar

çevre, çevre etiği, değer, doğa

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme çıktıları; dereceleme ölçeği, çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrenciler gözlemedikleri çevre sorunu hakkında felsefi bir metin yazmaları istenebilir. Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin çevre sorunlarına ilişkin temel düzeyde bilgi ve anlayışa sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin çevre sorunlarının insan hayatına etkisine ilişkin bilgilerini değerlendirmek amacıyla açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Görsel ve sayısal veriler üzerinden öğrencilerin çevre sorunlarına odaklanması ve yönlendirici sorularla bu sorunların nedenleri ve hayata etkileri hakkında düşünmeleri sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.1.1

Öğrencilerin çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlamaları amaçlanır. Bunun için;

- Çevre-insan ilişkisini yansıtan çeşitli materyaller (görsel, video, belgesel, film kesiti vb.) verilerek öğrencilerin, çevre hakkındaki felsefi soruları (Çevre-insan ilişkisi değer temelinde nasıl kurulabilir? Doğanın kendi başına bir değeri var mıdır? İnsanın çevreye karşı ahlaki sorumluluğu var mıdır? İnsanın doğal kaynakları tüketmesinin ölçüsü nedir? İnsanın doğa üzerinde egemenlik kurması ne gibi sorunlara yol açar?) düşünmeleri ve bu sorulara yönelik ön kabullerini sorgulayarak farkındalık kazanmaları sağlanır (**KB2.8**). Bu süreçte öğrencilerden iş birlikli olarak bu materyallerde dikkatlerini çeken unsurları belirleyerek bunlar hakkında neler düşündüklerini ifade etmeleri istenir (**SDB2.2, OB4**). Ardından öğrencilerden çevre hakkındaki felsefi sorulardan birini seçmeleri ve soruya yönelik gerekçelendirilmiş cevaplar vermeleri sağlanır (**E1.6**).
- Öğrencilerin çevre hakkındaki felsefi problemlerin (çevre tahribatı, çevre kirliliği, küresel ısınma) nedenleri, geçmişten günümüze boyutları ve gelecekteki olası etkileri hakkındaki düşüncelerini ifade etmeleri ve bu ilişkileri neden-sonuç diyagramı üzerinde göstermeleri sağlanır (**E3.6**).

- Öğrencilerden çevre kaynaklı problemlerin çözümüne yönelik ülkemizde geliştirilen projeleri araştırmaları ve içlerinden birini seçmeleri istenir (**E1.6, OB1**). Öğrencilerin seçilen projelerin çevreyi yaşanabilir hâle getirmedeki katkılarını değerlendirmeleri, projelerin yürütülmesinde çaba göstermenin ve gönüllü olmanın önemine ilişkin çıkarımlar yapmaları sağlanır (**SDB3.2, D5.2, D20.4, KB2.10**).
- Çevre sorunlarıyla ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yayımlanan veri, tablo ve grafikler üzerinden açık uçlu sorular öğrencilere yöneltilir ve öğrencilerin felsefi sorgulamalar yapmaları sağlanır (**OB7, KB2.8**). Verilere ve yakın çevre gözlemlerine dayanarak öğrencilerden “sürdürülebilir çevrenin imkânı” üzerine tartışmaları istenir (**KB2.18**). Tartışma sonunda öğrencilerin canlılar için sürdürülebilir hayata ilişkin öneri listesi oluşturmaları sağlanır (**D9.3, OB8, KB2.10**). Bu aşamada öğrencilerden, ülkemizin doğal güzelliklerini korumak için bilinçli bir şekilde eylemde bulunmaları ve çözüm önerileri sunmaları istenir (**D19.3**). Sürecin sonunda öğrencilerin Mimar Sinan’ın eserleri üzerinden sürdürülebilir mimarinin önemi hakkında çıkarım yapmaları ve çevreye duyarlı yapıların insanlık için değeri hakkında kısa bir metin yazmaları istenebilir. (**KB2.10**) Yazılan metin dereceleme ölçeği ile değerlendirilebilir.

FEL.11.1.2

Öğrencilerin çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koymaları amaçlanır. Bunun için;

- İnsan-doğa ilişkisi üzerine felsefi argümanların yer aldığı bilgi notu verilerek yönlendirici sorular aracılığıyla öğrencilerin bu ilişkinin değişimi hakkında çıkarım yapması sağlanır (**KB2.10**).
- Çevre etiğine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada öğrencilere çevre etiği yaklaşımlarının (insan merkezli, canlı merkezli, çevre merkezli) genel özelliklerini ve temel görüşlerini yansıtan bilgi görselleri verilir. Öğrencilerden ilgili görüşlerin güçlü ve zayıf yanlarını belirleyerek çözümlenmeleri istenir (**KB2.4, KB2.7**). Bu aşamada karşılaştırma tablosu öğretim tekniği kullanılabilir. Çalışmanın sonunda öğrencilerden iş birlikli olarak güncel bir çevre sorununu seçmeleri ve bu sorunu çevre etiği açısından değerlendirmeleri istenir (**SDB2.2, KB2.17**). Değerlendirmede öğrencilerin hangi felsefi soruna nasıl odaklandıkları ile hangi çevre etiği yaklaşımını daha savunulabilir buldukları hakkında görüşlerini açıkça ifade etmeleri sağlanır (**E3.2**). Öğrencilerden görüşlerini gerekçelendirerek özgün bir argüman oluşturmaları istenir (**KB2.20**).
- Öğrencilerin afetlerle sonuçlanabilen bir çevre sorununu iş birlikli olarak belirlemeleri ve sorunun çözümü hakkında tartışarak görüş ve argüman oluşturmaları sağlanır (**SDB2.2, KB2.18**). Tartışmada öğrencilerin görüşlerini açık bir şekilde ifade etmeleri ve etkin katılım göstermeleri desteklenir (**SDB2.1**). Bu aşamada forum veya panel tartışma öğretim teknikleri kullanılabilir. Ardından çevreye ve canlılara değer verilmesi gerekliliğine ve afet bilincine dikkat çekilir. Öğrencilerin çevre bilincinin nasıl kazandırılacağı hakkında çıkarım yapmaları istenir (**D5.3, KB2.10**).

Felsefe metin yazımına yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada örnek metinler ve yönlendirici sorular aracılığıyla öğrencilerin felsefi metinlerin yazımında ele alınan problemlerin tanımlanmasının, ilgili kavramların yansıtılmasının, argümanların ortaya konulmasının, ileri sürülecek felsefi görüşün tutarlı biçimde temellendirilmesinin, felsefi terminolojinin kullanılmasının ve dil kurallarına uyulmasının önemini kavramaları sağlanır. Ardından öğrencilere, çevre sorunlarına yönelik felsefi bir metin yazma performans görevi verilebilir. Öncelikle öğrencilere çevreye ilişkin felsefi kavram, soru, düşünce ve argümanları doğru biçimde kullanmalarını desteklemek amacıyla görsel okuma, cümle ve paragraf tamamlama ile örnek felsefi paragrafları kendi cümleleriyle

baştan yazma alıştırmaları yaptırılır (**E3.3, OB1, SDB1.2**). Alıştırma çalışmasından sonra öğrencilerden gözlemledikleri bir çevre sorunu hakkında çeşitli kaynaklardan (kitap, makale, dergi, rapor, gazete, istatistikler vb.) araştırma yapmaları ve ilgili sorun hakkında düşünce ve argümanları belirlemeleri istenir. Öğrencilerin felsefi bir metin yazmaları sağlanır (**E3.7, KB3.3**). Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır (**D3.2, D16.3**). Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

J. R. DesJardins'in çevre etiğine ilişkin görüşleri çerçevesinde adil ve sürdürülebilir bir çevre politikasının oluşturulmasında felsefenin rolü yorumlanabilir.

Çevre krizine yönelik felsefi görüşlerin değerlendirilerek kişisel görüşlerin yazılı olarak açıklanması sağlanabilir.

* İbni Tufeyl'in *Hay Bin Yakzan* adlı eseri ve Reggio Emilia yaklaşımının görüşlerini dikkate alarak insanların çevre ve doğadan öğrenebileceklerine ilişkin hikâye kartı hazırlanabilir.

Destekleme

Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemlerin açıklanmasında görsellerle zenginleştirilmiş bilgi kartları ve günlük hayat örneklerini içeren dijital materyaller kullanılabilir.

Çevre ile ilgili felsefi problemlerin çözümlenmesine yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında akran destekli öğrenmeden yararlanılabilir.

Felsefi metin yazma sürecinde çevre sorunları ile ilgili görüş ve argümanlar sunularak yönlendirmeler yapılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. ÜNİTE: TEKNOLOJİ VE HAYAT

Bu ünite de öğrencilerin teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması, teknoloji ve hayat ilişkisine yönelik felsefi düşünce ortaya koyabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 12

**ALAN
BECERİLERİ**

SBAB14. Felsefi Muhakeme, SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

**KAVRAMSAL
BECERİLER**

-

EĞİLİMLER

E3.3. Yaratıcılık, E3.4. Gerçeği Arama, E3.7. Sistematiçlik, E3.10. Eleştirel Bakma

**PROGRAMLAR ARASI
BİLEŞENLER**

**Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri**

SDB1.1. Kendini Tanıma (Öz Farkındalık SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliğı

Değerler

D3. Çalışkanlık, D8. Mahremiyet, D13. Sağlıklı Yaşam, D16. Sorumluluk, D17. Tasarruf, D19. Vatanseverlik

Okuryazarlık Becerileri

OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB4. Görsel Okuryazarlık

**DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER**

Biyoloji, Psikoloji, Sosyoloji

**BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER**

KB2.4. Çözümleme, KB2.8. Sorgulama, KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.17. Değerlendirme, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.2.1. Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme

- Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri açıklar.
- Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek değerlendirir.

FEL.11.2.2. Teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili felsefi argümanları çözümler.
- Teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili görüş ve argüman oluşturur.
- Teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili felsefi metin yazar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Teknoloji ve İnsan Hayatı

Teknoloji Bağlamında Ontolojik Problemler (Ontolojik Anlam Kaybı, Yabancılaşma)

Teknoloji Bağlamında Aksiyolojik Problemler (Güvenlik Sorunları, Değerlerin Tahribatı, Ahlakî Eylemin İmkânı)

Anahtar Kavramlar

ontolojik anlam, tekhne, teknoloji karşıtlığı, teknoloji taraftarlığı, zaman ve mekân

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme çıktıları; öz veya akran değerlendirme formu, çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrenciler teknoloji felsefe ilişkisine yönelik felsefi bir metin yazmaları istenebilir. Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin teknoloji sorunlarına ilişkin temel düzeyde bilgi ve anlayışa sahip oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Teknolojik gelişmelerin hayata etkisi hakkında farklı görüşlerin yorumlanması amacıyla öğrencilere doğru/yanlış testi uygulanabilir.

Köprü Kurma

Çeşitli teknolojik araçların sosyal ve kültürel hayata etkilerini gösteren görseller üzerinden teknolojinin "amaç için araç" olup olamayacağı konusunda öğrencilerin görüşlerini sözlü biçimde ifade etmesi sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

FEL.11.2.1

Öğrencilerin teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlamaları amaçlanır. Bunun için;

- Teknoloji ve hayat ilişkisini yansıtan çeşitli materyaller (görsel, video, belgesel, film ke-siti vb.) verilerek öğrencilerin, teknoloji hakkındaki farklı felsefi soruları (Teknoloji, insan hayatını nasıl etkiler? Teknolojinin tutsağı olmadan bir hayat nasıl mümkündür? Teknoloji, insanın değer dünyasını nasıl etkiler? Teknoloji, zaman ve mekân algısını değiştirebilir mi? Teknoloji, insanın güvenliğini tehdit eder mi? Teknoloji, varlıkları başta oldukları şeyden uzaklaştırır mı?) düşünceleri, bu sorulara ilişkin ön kabullerini sorgulayarak farkındalık kazanmaları sağlanır (E3.10, SDB1.1, OB4, KB2.8). Süreçte öğrencilerden bu sorular hakkında düşüncelerini kısaca yazmaları ve yeni sorular eklemeleri istenir. Öğrencilerin teknoloji bağımlılığının nedenleri hakkında düşüncelerini ifade etmeleri sağlanır (D13.3).

- Teknoloji ve hayat ilişkisine ait felsefi problemleri [teknoloji bağlamında ontolojik problemleri (ontolojik anlam kaybı, yabancılaşma) ile teknoloji bağlamında aksiyolojik problemler (güvenlik sorunları, değerlerin tahribatı, ahlaki eylemin imkânı) yansıtan olay ve ikilem örnekleri verilerek öğrencilerin, yönlendirici sorular aracılığıyla bu problemleri fark etmeleri sağlanır (**SDB2.2**). Bu aşamada öğrencilerden yakın çevrelerinden hareketle söz konusu sorunlara yönelik örnek vermeleri istenir. Teknoloji hakkındaki felsefi problemleri kısaca açıklayan bilgi görselleri verilerek öğrencilerin ilgili felsefi problemlerin nedenleri ve etkileri hakkında düşüncelerini ifade etmeleri sağlanır. Süreçte öğrencilerin teknoloji kullanımında kişisel bilgilerin korunması hakkında gerekli önemi kazanarak farkındalık oluşturmaları gerçekleştirilir (**D8.2**). Bu aşamada röportaj, drama veya haber inceleme çalışmaları uygulanabilir.
- Öğrencilere iletişim, sanayi ve finans alanlarındaki teknolojilerin birey, aile ve toplum yaşamına etkilerini yansıtan örnek olaylar verilir; öğrencilerden bu etkilere ilişkin kendi örneklerini ortaya koymaları istenir. Bunlardan hareketle öğrencilerin üretim-tüketim ilişkileri bağlamında teknolojinin kullanımının sağladığı konfor ile yol açtığı felsefi problemlere ilişkin tartışma yapmaları sağlanır (**KB2.18**). Tartışmada öğrencilerden bilinçli tüketici olmanın önemini ifade etmeleri beklenir (**D17.1**).
- Ülkemizde yaşanan doğal felaketler (deprem, heyelan, yangın, sel vb.) ve salgın hastalıklar sürecini yansıtan materyaller verilerek öğrencilerin, iş birlikli olarak teknolojinin insan hayatındaki yeri ve önemini değerlendirmeleri sağlanır (**SDB2.2, KB2.17**). Bu doğrultuda öğrencilerden ülkemizde yürütülen ilgili projeleri araştırmaları, projeler üzerinden teknoloji ve insan hayatı ilişkisinin nasıl olması gerektiği üzerinde çıkarım yapmaları istenir (**E3.4, KB2.10**). Süreçte öğrencilerden teknolojik gelişmelerin kendi hayatlarını nasıl etkilediği ve teknolojinin olumsuz etkileriyle baş edebilmek için neler yapabilecekleri hakkında görüşlerini ifade etmeleri beklenir. Süreç öz veya akran değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FEL.11.2.2

Öğrencilerin teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili felsefi düşünce ortaya koymaları amaçlanır. Bunun için;

- Teknoloji bağlamında ontolojik problemlere yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada öğrencilere filozofların (M. Heidegger, G. Marcel) ontolojik problemlere yönelik görüşlerini yansıtan yapılandırılmış metinler ya da bilgi görselleri verilir. Yönlendirici sorular ile öğrencilerin ilgili görüşlerde geçen felsefi kavram, problem ve argümanları belirlemeleri; söz konusu filozofların ontolojik anlam kaybı, yabancılaşma problemlerine nasıl yaklaştıklarını değerlendirmeleri sağlanır (**KB2.17**). Süreç sonunda öğrencilerden sunulan görüş ve argümanları çözümlenmeleri veya problemlere yönelik çözüm önerisi sunmaları istenir (**KB2.4**). Öğrencilerin kendi görüşlerini oluşturmaları desteklenir (**E3.3, SDB1.2**).
- J. Baudrillard'ın simülasyon kuramına ilişkin bilgi görselleri verilerek öğrencilerin, insanın gerçeklik algısı üzerine tartışmaları sağlanır (**E3.4, OB2, KB2.18**). Öğrencilerden iş birlikli olarak teknolojinin geleceği şekillendirmedeki etkisine ilişkin argümanlar oluşturmaları ve bu argümanların tutarlılıklarını değerlendirmeleri istenir (**SDB2.2, KB3.3**). Bu aşamada senaryo, kavram haritası veya argüman ağacı çalışması uygulanabilir.

- Teknoloji bağlamında aksiyolojik problemlere yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada teknolojik gelişmelerin neden olduğu güvenlik sorunlarını içeren bilgi görseli verilerek öğrencilerden bu sorunların önüne geçmek için alınacak önlemler ve geliştirilebilecek sistemler üzerine tartışmaları istenir **(KB2.18)**. Tartışmada yönlendirici sorular aracılığı ile öğrencilerin güvenlik sorunlarına ilişkin görüş ve argüman oluşturmaları sağlanır **(E3.10)**. Bu aşamada öğrencilerin güvenliğin millî birlik ve beraberlikteki önemi ile güvenlik tedbirlerinin ülkenin bağımsızlığını korumadaki değerini ifade etmeleri istenir **(D19.4)**. Ardından Z. Bauman'ın sosyal medya hakkındaki görüşlerini yansıtan yapılandırılmış kısa bir metin verilerek öğrencilerin, değerlerin tahribatı sorunuyla ilgili görüş ve argüman oluşturmaları sağlanır. Süreç sonunda, dünyada ilk robotu icat ettiği kabul edilen Cezeri'nin çalışmalarına dikkat çekilir ve "Robotlar ahlaklı davranabilir mi?" sorusu üzerinden öğrencilerin ahlaki eylemin imkânı sorununa yönelik görüş ve argüman oluşturmaları sağlanır. Öğrencilerden robot teknolojisinin insan hayatına olan etkilerini sözlü olarak değerlendirmeleri istenir **(KB2.17)**.

Öğrencilere teknoloji ve felsefe ilişkisine yönelik felsefi bir metin yazma performans görevi verilebilir. Öncelikle öğrencilerin teknolojiye ilişkin felsefi kavram, soru, düşünce ve argümanları doğru kullanmalarını desteklemek için öğrencilere görsel okuma, cümle ve paragraf tamamlama ile örnek felsefi paragrafları kendi cümleleriyle baştan yazma alıştırmaları yaptırılır **(OB1, SDB1.2)**. Alıştırma çalışmasından sonra öğrencilerden teknoloji ve felsefe ilişkisi hakkında çeşitli kaynaklardan (kitap, makale, dergi, rapor, gazete, istatistikler vb.) araştırma yapmaları ve elde ettikleri bilgilerdeki düşünce ve argümanları belirlemeleri istenir. Öğrencilerin felsefi bir metin yazmaları sağlanır **(E3.7, KB3.3)**. Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır **(D3.2, D16.3)**. Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

* J. Searle'ün Çin odası deneyinden hareketle yapay zekânın zihin, anlayış ve bilince sahip olup olamayacağına dair argüman oluşturulabilir. Cahit Arf'ın "*Makine Düşünebilir mi ve Nasıl Düşünebilir?*" adlı eserinden hareketle düşünebilen makinelerin imkânı yazarın perspektifinden değerlendirilebilir. N. Postman'ın "teknopolî" kavramı çerçevesinde teknolojinin insan doğasına uygunluğu probleminin ilişkin kişisel görüşlerin açıklanması sağlanabilir.

Destekleme

Teknoloji hayat ilişkisi ile ilgili felsefi soru ve problemlerin açıklanmasında görsellerle zenginleştirilmiş bilgi kartları ve günlük hayat örneklerini içeren dijital materyaller kullanılabilir.

Teknoloji ve hayat ilişkisi ile ilgili ontolojik ve aksiyolojik problemlerin çözümlenme sürecinde akran destekli öğrenmeden yararlanılabilir.

Felsefi metin yazma sürecinde teknoloji ve hayat ilişkisiyle görüş ve argümanlar sunulurak yönlendirmeler yapılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. ÜNİTE: AKIL VE İNANÇ

Bu ünite de öğrencilerin akıl-inanç ilişkisine yönelik felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması, felsefi düşünce ortaya koyabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10

ALAN BECERİLERİ SBAB14. Felsefi Muhakeme, SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E3.3. Yaratıcılık, E3.7. Sistemati klik, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Din, Tarih

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.4. Çözümleme, KB2.8. Sorgulama, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.3.1. Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme

- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemleri açıklar.
- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek değerlendirir.

FEL.11.3.2. Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi argümanları çözümler.
- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili görüş ve argüman oluşturur.
- Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi metin yazar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Akıl-İnanç İlişkisine Yönelik Felsefi Sorular ve Problemler
Akıl-İnanç İlişkisine Yönelik Felsefi Görüş ve Argümanlar

Anahtar Kavramlar

akıl, gönül, inanç

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme çıktıları; öz veya akran değerlendirme formu, çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.
Performans görevi: Öğrenciler, akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi bir metin yazmaları istenebilir. Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin din felsefesinin temel kavram ve problemlerini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Din felsefesinin temel kavram ve problemleri ile bilgilerini değerlendirmek amacıyla öğrencilere kısa cevaplı sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Felsefe ve din hakkında örnek metinlerden hareketle öğrencilerin felsefe ile din arasındaki benzer ve farklı yönler hakkında fikir üretmeleri sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.3.1

Öğrencilerin akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemleri anlamaları amaçlanır. Bunun için;

- Bilme, anlama ve güvenme durumlarının inanç ile ilişkisini açığa çıkaracak nitelikte örnek durumlar verilerek yönlendirici sorular aracılığıyla öğrencilerin, bilgi-inanç-güven ilişkisi hakkında düşüncelerini açıklamaları sağlanır. Bu aşamada öğrencilerden kendi örneklerini vermeleri istenir (**OB1**). Ardından akıl-inanç ilişkisine yönelik felsefi sorular (İnancın temellendirilmesinde aklın rolü nedir? İnançta akıl zorunlu mudur? Anlamak için mi inanılır? İnanç akıl üstü müdür?) verilerek öğrencilerin, bu sorulara yönelik görüşlerini iş birlikli olarak açıklamaları sağlanır (**SDB2.2**). Verilen cevaplardan hareketle öğrencilerden, akıl-inanç ilişkisinden doğan felsefi problemin (inancın akılla temellendirilmesinin imkânı) insan hayatı açısından önemini sorgulayan kısa bir metin yazmaları ve sınıfta sunmaları istenir (**E3.3, KB2.8**). Bu aşamada öğrencilerin duygu ve düşüncelerini fark ederek davranışlarında kontrollü olmaları sağlanır (**D12.2**). Süreç öz veya akran değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FEL.11.3.2

Öğrencilerin akıl inanç ilişkisiyle ilgili felsefi düşünce ortaya koymaları amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilere felsefe tarihinde inancın temellendirilmesinde aklın rolü, önemi ve gereği üzerine yapılan tartışmalara ilişkin yapılandırılmış bir metin ya da bilgi görseli verilir. Yönlendirici sorular aracılığıyla öğrencilerden bu metin ya da bilgi görselinde yer alan düşünce ve argümanları çözümlenmeleri istenir (**KB2.4**). Ardından öğrencilerin akıl-inanç ilişkisinin tarihsel, kültürel ve düşünsel bağlamları hakkında görüş ve argümanlarını sözlü biçimde ifade etmeleri sağlanır (**E3.10**).
- Akıl-inanç ilişkisi problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada öğrencilere filozofların (Tertullianus, Augustinus, Farabi, Gazali, Yûsuf Has Hâcib, Hacı Bektaş Veli, Yunus Emre, Mevlana, Âşık Paşa, S. Kierkegaard) eserlerinden alıntılanan ve her biri en fazla yûzer kelimedenden oluşan metinler verilir. Bu alıntılar aracılığıyla öğrencilerin metinlerde geçen temel kavramları, soruları ve argümanları belirlemeleri; filozofların görüşlerini rasyonellik, irrasyonellik ile akıl-inanç-gönül ilişkisi bağlamında benzer ve farklı yönleriyle karşılaştırarak değerlendirmeleri sağlanır (**KB3.3**).

Öğrencilere akıl-inanç ilişkisine yönelik felsefi bir metin yazma performans görevi verilebilir. Öncelikle öğrencilerin bu ilişkiye yönelik felsefi kavram, soru, düşünce ve argümanları doğru biçimde kullanmalarını desteklemek amacıyla öğrencilere görsel okuma, cümle ve paragraf tamamlama ile örnek felsefi paragrafları kendi cümleleriyle baştan yazma alıştırmaları yaptırılır (**OB1, SDB1.2**). Alıştırma çalışmasından sonra öğrencilerden akıl-inanç ilişkisi hakkında çeşitli kaynaklardan (kitap, makale, dergi, rapor, gazete, istatistikler vb.) araştırma yapmaları ve elde ettikleri bilgilerdeki düşünce ve argümanları belirlemeleri istenir. Öğrencilerin felsefi bir metin yazmaları sağlanır (**E3.7, KB3.3**). Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır (**D3.2, D16.3**). Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme İslam felsefesindeki Gazali ile meşşai ekolü arasındaki tartışmalar hakkında görüş geliştirilebilir.

* İbni Rüşd'ün "Felsefe (akıl) dinin arkadaşı, süt kardeşidir. Hakikat hakikate ters düşmez, onu destekler." sözüyle I. Kant'ın "İnanca yer açmak için bilgiyi sınırladım." sözü akıl ve inanç ilişkisi açısından karşılaştırılarak sorgulanabilir.

Korku ve Titreme eserinde S. Kierkegaard'ın akıl ve inanç ilişkisi üzerine görüşlerinin değerlendirildiği bir yansıtma yazısı yazılabilir.

Destekleme Akıl ve inanç problemlerinin hayatla ilişkilendirilmesinde iş birlikli öğrenme yöntemlerinden yararlanılabilir.

Akıl ve inanç ilişkisinin felsefe tarihindeki örnekler çerçevesinde çözümlenmesinde sadeleştirilmiş metinler verilebilir.

Felsefi metin yazma sürecinde akıl ve inanç ilişkisiyle ilgili görüş ve argümanlar sunularak yönlendirmeler yapılabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. ÜNİTE: EDEBİYAT VE FELSEFE

Bu ünite de öğrencilerin edebiyat felsefe ilişkisine yönelik felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması ve felsefi düşünce ortaya koyabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 12

ALAN BECERİLERİ SBAB14. Felsefi Muhakeme, SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E3.2. Odaklanma, E3.6. Analitiklik, E3.7. Sistemati klik, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D14. Saygı, D15. Sevgi, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Türk Dili ve Edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.17. Değerlendirme, KB2.18. Tartışma, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

- FEL.11.4.1. Edebiyat felsefe ilişkisi ile ilgili soru ve problemleri anlayabilme
- Edebiyat felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi soru ve problemleri açıklar.
 - Edebiyat felsefe ilişkisi temelinde oluşan soru ve problemlerin hayatla ilişkisini değerlendirir.
- FEL.11.4.2. Edebiyat felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme
- Edebiyat felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi argümanları çözümler.
 - Edebiyat felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi görüş ve argüman oluşturur.
 - Edebiyat felsefe ilişkisi ile ilgili felsefi metin yazar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Edebiyat Felsefe İlişkisi
Edebiyat Felsefe İlişkisi Problemleri (Edebî Unsurlara Felsefi Bakış, Edebî Unsurlarla Felsefe Yapma)

Anahtar Kavramlar

edebiyat, felsefi roman, felsefi şiir

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme çıktıları; kontrol listesi, çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.
Performans görevi: Öğrencilerden, edebiyat felsefe ilişkisi üzerine geliştirdikleri görüş ve argümanlardan hareketle felsefi bir metin yazmaları istenebilir. Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin edebiyat ve sanat kavramları ile dil-düşünce ilişkisini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere edebiyatın ve sanatın ne olduğu ile dil-düşünce ilişkisi hakkında açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerin okudukları (hikâye, roman, şiir vb.) veya izledikleri (tiyatro, edebiyat temalı film vb.) eserlerde geçen felsefi soru ve problemler hakkında kısa bilgi vermeleri ve edebiyatın felsefi düşüncenin aktarılmasında nasıl fayda sağlayacağı konusunda tahminde bulunmaları sağlanabilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.4.1

Öğrencilerin edebiyat felsefe ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemleri anlamaları amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilere edebiyat ve felsefenin biçim ve içerik yapısını karşılaştıran bir bilgi görseli sunulur. Bilgi görselinde, edebiyatın ve felsefenin dili kullanımında ve anlatım özellikleri ölçütlerinde öne çıkan unsurlara, farklılıklara dikkat çekilir (E3.2). Edebî ve felsefi metin örneklerinden ikişer tane verilerek öğrencilerin, bu metinleri biçim ve içerik açısından değerlendirmeleri ve bu iki alanın benzer ve farklı yönlerini sorgulamaları sağlanır (KB2.10, KB2.17). Bu aşamada karşılaştırma tablosu öğretim tekniği kullanılabilir. Ardından öğrencilerin edebiyat felsefe ilişkisine dair felsefi sorulara (Edebî metinler felsefi değer taşımalı mıdır? Filozoflar eserlerinde estetik kaygı taşır mı? Edebî eserler felsefi problem ve argümanları içerebilir mi? Edebî unsurlar felsefi bir esere zenginlik katar mı?) yönelik görüşlerini açıklamaları sağlanır.

Sürecin sonunda edebiyat felsefe ilişkisinden doğan problemler (edebî unsurlara felsefi bakışın imkânı, edebî unsurlarla felsefe yapmanın imkânı) hakkında kısa bir bilgi notu verilerek öğrencilerden bu problemlerin hayatla ilişkisini tartışmaları istenir (**KB2.18**). Süreç kontrol listesi ile değerlendirilebilir.

FEL.11.4.2

Öğrencilerin edebiyat felsefe ilişkisiyle ilgili felsefi düşünce ortaya koymaları amaçlanır. Bunun için;

- Öğrencilere felsefe tarihinde edebiyat felsefe ilişkisini ifade eden yapılandırılmış kısa bir metin ya da bilgi görseli verilir. Yönlendirici sorular aracılığıyla öğrencilerden bu ilişkiyi açıklamaları istenir. Öğrencilerin edebiyat ve felsefenin aynı konu ve soruları farklı yollardan ele almasının, insanın anlam arayışındaki yerini ve önemini tartışmaları sağlanır (**KB2.18**).
- Edebiyat felsefe ilişkisi bağlamında "edebî unsurlara felsefi bakışın imkânı" problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada edebiyat felsefe ilişkisine yönelik filozofların (Voltaire, N. Hartmann, İ. Murdoch, J. Derrida) argümanları bilgi notları olarak verilip öğrencilerin bu argümanları değerlendirmesi ve edebî eserlerin felsefi değeri hakkında kendi görüşlerini ve argümanlarını oluşturmaları sağlanır (**E3.10, KB2.17**). Ardından Türk edebiyatında yer alan farklı edebî metin türlerinden (destan, atasözü, söylev, fıkra, hikâye, şiir, roman) alıntılanan ve her biri en fazla yüzer kelimedenden oluşan metinler verilerek öğrencilerden, iş birlikli olarak bu metinlerde geçen felsefi kavram, soru ve argümanları belirlemeleri istenir (**E3.6, OB5, SDB2.2**). Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir. Süreçte öğrencilerin kültürel mirası koruyanlara ve ülkenin gelişimine katkı sağlanırlara vefalı olmanın önemini ifade etmeleri sağlanır (**D15.2**).
- Edebiyat felsefe ilişkisi bağlamında "edebî unsurlarla felsefe yapmanın imkânı" problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada edebî üslupla yazan bazı filozof ve düşünürlerin (Parmenides, Platon, Yûsuf Has Hâcib, Edip Ahmet Yûkneki, Yunus Emre, Âşık Paşa, F. Dostoyevski, F. Hölderlin, M. Unamuno, A. H. Tanpınar, F. Kafka, J. P. Sartre, A. Camus) eserlerinden seçilmiş, her biri en fazla yüz kelimedenden oluşan alıntı metinlere yer verilir. Öğrencilerden bu alıntı metinleri felsefi düşüncenin özellikleri açısından incelemeleri istenir (**E3.2, OB5**). Öğrencilerin yalnızlık, sorumluluk, sevgi, umut, umutsuzluk, acı ve sevinç gibi insan varoluşuna ait durumların felsefi açıdan ele alınmasında edebî dile başvurmanın güçlü ve zayıf yönlerinin neler olabileceğini iş birliği içinde tartışmaları, bu tartışmalardan hareketle görüş ve argüman oluşturmaları sağlanır (**KB2.18**). Bu aşamada çember veya akvaryum tartışma teknikleri kullanılabilir. Süreçte öğrenciler birbirlerinin sözünü kesmeden dinlemeye, duygu ve düşüncelerini saygılı bir biçimde ifade etmeye ve arkadaşlarıyla etkileşim kurmaya teşvik edilir (**D14.1**).

Öğrencilere edebiyat felsefe ilişkisine yönelik felsefi bir metin yazma performans görevi verilebilir. Öncelikle öğrencilerin bu ilişkiye yönelik felsefi kavram, soru, düşünce ve argümanları doğru biçimde kullanmalarını desteklemek amacıyla öğrencilere görsel okuma, cümle ve paragraf tamamlama ile örnek felsefi paragrafları kendi cümleleriyle baştan yazma alıştırmaları yaptırılır (**OB1, SDB1.2**). Alıştırma çalışmasından sonra öğrencilerden edebiyat-felsefe ilişkisi hakkında çeşitli kaynaklardan (kitap, makale, dergi, rapor, gazete, istatistikler vb.) araştırma yapmaları ve elde ettikleri bilgilerdeki düşünce ve argümanları belirlemeleri istenir. Öğrencilerin felsefi bir metin yazmaları sağlanır (**E3.7, KB3.3**). Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır (**D3.2, D16.3**). Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme * Edebî eserden hareketle çekilmiş bir film ile edebî eserin estetik değerlerinin karşılaştırılması sağlanarak edebî eserde hayal gücüne bırakılan betimlemelerin somutlaştırılmasının yarattığı sorunlar değerlendirilebilir.

Hermeneutik gelenekteki metin-yazar-yorumcu ilişkisi H. G. Gadamer'in *Hakikat ve Yöntem* adlı eseri üzerinden tartışılabilir.

Platon, *Devlet* eserinde şairlerin yazdıkları şiirlerle insanları gerçeklikten uzaklaştırdıklarını ileri sürmüştü ve bu nedenle şairleri ideal devletinden dışlamayı uygun bulmuştur. Platon'un bu görüşüne yönelik argümanların değerlendirildiği bir yansıtma yazısı yazılabilir.

Destekleme Edebiyatın felsefeyle ilişkisinden doğan felsefi soru ve problemlerin hayatla ilişkilendirilmesinde görsel ve görsel-işitsel materyaller kullanılabilir.

Edebiyatın felsefeyle ilişkisinin çözümlenmesinde iş birlikli öğrenme yöntemlerinden yararlanılabilir.

Felsefi metin yazma sürecinde edebiyatın felsefeyle ilişkisiyle ilgili görüş ve argümanlar sunularak yönlendirmeler yapılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

5. ÜNİTE: HAYATIN ANLAMI

Bu ünite de öğrencilerin hayatın anlamına yönelik felsefi soru ve problemleri anlamlandırması, felsefi düşünce ortaya koyabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 12

ALAN BECERİLERİ SBAB14. Felsefi Muhakeme, SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E1.3. Azim ve Kararlılık, E2.1. Empati, E3.1. Muhakeme, E3.2. Odaklanma, E3.3. Yaratıcılık, E3.7. Sistemati klik, E3.8. Soru Sorma, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme), SDB2.2. İş Birliği

Değerler D3. Çalışkanlık, D10. Mütavazılık, D11. Özgürlük, D12. Sabır, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Türk Dili ve Edebiyatı, Psikoloji

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.4. Çözümleme, KB2.7. Karşılaştırma, KB3.1. Karar Verme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.5.1. Hayatın anlamına ilişkin felsefi soru ve problemleri anlayabilme

- Hayatın anlamına ilişkin felsefi soru ve problemleri açıklar.
- Hayatın anlamına ilişkin felsefi soru ve problemleri hayatıyla ilişkilendirerek değerlendirir.

FEL.11.5.2. Hayatın anlamına ilişkin felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Hayatın anlamına ilişkin felsefi argümanları çözümler.
- Hayatın anlamına ilişkin felsefi görüş ve argüman oluşturur.
- Hayatın anlamına ilişkin felsefi metin yazar.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hayatın Anlamına Yönelik Felsefi Sorular ve Problemler (Mutluluk ve Hayat İlişkisi, Varoluş ve Kendi Olma)
Hayatın Anlamına Yönelik Felsefi Görüş ve Argümanlar

Anahtar Kavramlar

kaygı, kendi olma, mutluluk, ölüm, saçma, umutsuzluk, varoluş, yabancılaşma

ÖĞRENME

KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme çıktıları; öz veya akran değerlendirme formu, çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilerden hayatın anlamına yönelik örnek olayların veya metaforların yer aldığı bir metin yazmaları istenebilir. Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin varoluşçuluk akımını, ahlak felsefesinin temel kavram ve problemlerini bildikleri kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin varoluşçuluk akımı ve ahlak felsefesinin temel kavram ve problemlerine ilişkin bilgilerini değerlendirmek amacıyla açık uçlu sorular sorulabilir.

Köprü Kurma

Öğrencilerin kendi deneyimlerinden örnekler vererek "Hayatı anlamlı kılan nedir?" sorusunu cevaplamaları sağlanır. Hayatın anlamının sorgulandığı örnek sözler üzerinden öğrencilerin düşüncelerini ifade etmesi istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.5.1

Öğrencilerin hayatın anlamına ilişkin felsefi soru ve problemleri anlamaları amaçlanır. Bunun için;

- Hayatın anlamına yönelik çeşitli materyaller (video, belgesel, film kesiti vb.) verilerek öğrencilerden, bu materyallerin kendilerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri ifade etmeleri istenir. İş birlikli olarak öğrencilerin verilen materyalleri hayatın anlamına ilişkin felsefi sorularla (Mutlu olmak, iyi bir hayat sürmek için yeterli midir? Hayatın anlamı nedir? Hayatın bir amacı var mıdır? Ben kimim?) ilişkilendirmesi sağlanır (SDB2.2). Bu aşamada öğrencilerden yeni sorular eklemeleri istenir.

- Hayatın anlamı, amacı ve öneminin sorgulanmasını sağlayacak nitelikte örnek kısa hikâye veya olaylar verilerek öğrencilerden, bu metinlerdeki karakterlerle empati kurmaları ve karakterlerin yaşadıkları durum karşısında “Ben olsaydım ne hissederdim, neyi sorgulardım?” gibi sorular üzerinden görüşlerini paylaşmaları istenir **(E2.1)**. Felsefi problemlerin (mutluluk ve hayat ilişkisi, varoluş ve kendi olma) kısaca açıklandığı bilgi görselleri verilerek öğrencilerin, paylaştıkları görüşleri ile bu problemleri ilişkilendirmeleri sağlanır. Sürecin sonunda yaşadığı bir olay, izlediği bir film, dinlediği bir şarkı, okuduğu bir hikâye veya romandan hareketle öğrencilerden hayatın anlamına ilişkin problemlerin kendi hayatlarına olan yansımaları hakkında kısa bir metin yazmaları istenir **(E3.3)**. Bu aşamada öğrencilerden etkilendiği içsel ve dışsal etmenleri fark edip, olumlu bakış açısına sahip olarak süreci doğru yönetmeleri beklenir **(D12.1)**. Süreç öz veya ekran değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FEL.11.5.2

Öğrencilerin hayatın anlamına ilişkin felsefi düşünce ortaya koymaları amaçlanır. Bunun için;

- Hayatın anlamına ilişkin “mutluluk ve hayat ilişkisi” problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada hayatın anlamını konu edinen bazı filozofların (Kung-Fu-Tzu, Sokrates, Epiktetos, Augustinus, Farabi, İbn Miskeyevh, Yûsuf Has Hâcip, A. Schopenhauer) görüşlerinin yer aldığı yapılandırılmış metinlere yer verilir. Öğrencilerin bu metinlerde geçen kavram ve argümanları çözümlemeleri sağlanır **(KB2.4)**. Ardından söz konusu filozofların erdem, haz, güç, irade, akıl ve acı kavramlarını nasıl ele aldıkları ile mutluluğa nasıl ulaşılacağı konusunda öğrencilerin, kendi görüş ve argümanlarını ifade etmeleri sağlanır **(E3.1)**. Bu aşamada öğrencilerden insanların zayıf ve güçlü yanlarının farkında olması ve bencil davranışlarından kaçınmasının önemini ifade etmeleri beklenir **(D10.3)**. Kavram yanılgıları ve öğrenme eksiklikleri hakkında dönüt verilir.
- Hayatın anlamına ilişkin “varoluş ve kendi olma” problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada öğrencilere varoluşçuluğa kaynaklık eden gelişmeler (felsefi, toplumsal, bilim ve teknolojik, politik), varoluşçuluğun karakteristik özellikleri ve varoluşçuluğa yöneltilen eleştiriler hakkında bilgi görselleri verilir. Yönlendirici sorular (Hangi toplumsal veya bilimsel gelişmeler insanların varoluşsal kaygılarını artırmış olabilir? Günümüzde varoluşsal kaygıyı artıran etkenler var mı? Varoluşçuluğa göre insanın özünü ne oluşturur? Özgürce yapılan ve sorumluluğu alınan bir eylem insanı özüne ulaştırır mı? vb.) aracılığıyla öğrencilerin, ilgili bilgi görsellerini incelemeleri sağlanır **(E3.2)**.
- Varoluş ve kendi olma problemini konu edinen bazı filozofların (S. Kierkegaard, F. Nietzsche, M. Heidegger, A. Camus, J. P. Sartre) görüşlerine yönelik çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada söz konusu filozofların görüşlerinin yer aldığı yapılandırılmış metinler öğrencilere verilir. Metinlerde filozofların varoluş, umutsuzluk, kaygı, ölüm, yabancılaşma, yalnızlık, saçma gibi ele aldıkları temel kavramlar işlenir. Yönlendirici sorular aracılığıyla öğrencilerin, bu metinleri çözümleyerek filozofları kavramlara yükledikleri anlamları, görüş ve argümanlarının güçlü ve zayıf yanları ile benzer ve farklı taraflarını ifade etmeleri sağlanır **(KB2.4, KB2.7)**. Ardından öğrencilerden varoluş ve kendi olma problemine yönelik görüş ve argüman oluşturmaları istenir **(E3.10)**. Süreçte öğrencilerin oluşturulan özgür düşünme ortamında düşüncelerini rahatça ifade edebilmeleri, anlamadıkları konular için birbirlerine sorular sormaları, kararlı bir şekilde düşüncelerini savunabilmeleri desteklenir; öğrenciler, farklı düşüncelere sahip olanlara nezaket ve anlayış göstermeleri konusunda yönlendirilir **(E1.3, E3.8, KB3.1)**. Öğrencilerin kişisel ve toplumsal hakları gözetmeleri beklenir **(D11.3)**.

Öğrencilere hayatın anlamına yönelik felsefi bir metin yazma performans görevi verilebilir. Öncelikle öğrencilerin hayatın anlamına ilişkin felsefi kavram, soru, düşünce ve argümanları doğru biçimde kullanmalarını desteklemek amacıyla öğrencilere görsel okuma, cümle ve paragraf tamamlama ile örnek felsefi paragrafları kendi cümleleriyle baştan yazma alıştırmaları yaptırılır (**OB1, SDB1.2**). Alıştırma çalışmasından sonra öğrencilerden hayatın anlamı hakkında çeşitli kaynaklardan (kitap, makale, dergi, rapor, gazete, istatistikler vb.) araştırma yapmaları ve elde ettikleri bilgilerdeki düşünce ve argümanları belirlemeleri istenir. Öğrencilerin felsefi bir metin yazmaları sağlanır (**E3.7, KB3.3**). Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır (**D3.2, D16.3**). Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

- Zenginleştirme** Gülşehrî'nin *Mantıku't Tayr* adlı eserinden yola çıkarak insanın anlam arayışı üzerine görüş geliştirilebilir. İnsanın kendini gerçekleştirebilmesine ilişkin düşünceler, F. Nietzsche'nin *Böyle Buyurdu Zerdüş*t adlı eserindeki "Üç Dönüşüm Üstüne" bölümü çerçevesinde değerlendirilebilir. * Sosyal medya paylaşımlarını ve sosyal medyada var olmayı "görünüyorum o hâlde varım" mottosu çerçevesinde tartışmaları istenebilir.
- Destekleme** Hayatın anlamına yönelik problemini çözümüleme, görüş ve argüman oluşturma sürecinde ekran destekli öğrenmeden faydalanılabilir. Hayatın anlamına ilişkin varoluş ve kendi olma problemlerinin çözümlenmesinde sadeleştirilmiş metinler verilebilir. Felsefi metin yazma sürecinde iş birliğine dayalı öğrenme yöntemlerinden yararlanılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

6. ÜNİTE: HUKUK VE FELSEFE

Bu ünite de öğrencilerin hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemleri hayatla ilişkilendirerek anlamlandırması, hukuk sorunları üzerine felsefi düşünce ortaya koyabilmesi amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 10

ALAN BECERİLERİ SBAB14. Felsefi Muhakeme, SBAB15. Felsefi Düşünce Ortaya Koyma

KAVRAMSAL BECERİLER -

EĞİLİMLER E3.1. Muhakeme, E3.3. Yaratıcılık, E3.6. Analitiklik, E3.7. Sistematiçlik, E3.10. Eleştirel Bakma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.2. Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme, SDB2.2. İş Birliğı

Değerler D1. Adalet, D3. Çalışkanlık, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB6. Vatandaşlık Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Sosyoloji

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER KB2.4. Çözümleme, KB2.5. Sınıflandırma, KB2.7. Karşılaştırma, KB2.18. Tartışma, KB2.20. Sentezleme, KB3.3. Eleştirel Düşünme

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

FEL.11.6.1. Hukukun doğasına yönelik soru ve felsefi problemleri anlayabilme

- Hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemleri açıklar.*
- Hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemleri toplumsal hayat ile ilişkilendirerek değerlendirir.*

FEL.11.6.2. Hukuk sorunları üzerine felsefi düşünce ortaya koyabilme

- Hak ve özgürlüklerin hukuksal temellerini çözümler.*
- Temel hukuk sorunlarına yönelik görüş ve argüman oluşturur.*
- Hukuk sorunlarına ilişkin felsefi bir metin yazar.*

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Hukuk ve İnsan

Hukukun Doğasına Yönelik Felsefi Problemler [Hukukun Gereği ve Önemi, Hukukun Kaynağı (Doğal Hukuk, Pozitif Hukuk), Ahlak-Hukuk İlişkisi]

Anahtar Kavramlar

ceza, hakkaniyet, hukuk, suç, yasa

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Bu ünitenin öğrenme çıktıları; öz veya akran değerlendirme formu, çalışma kağıdı, açık uçlu sorular ve performans görevi ile değerlendirilebilir.

Performans görevi: Öğrencilerden güncel hukuk sorunlarına yönelik felsefi bir metin yazmaları istenebilir. Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin siyaset felsefesinin temel kavram ve problemlerini bildikleri kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilerin siyaset felsefesinin temel kavram ve problemlerine yönelik bilgilerini değerlendirmek amacıyla eşleştirme testi uygulanabilir.

Köprü Kurma

Yazılı ve görsel materyaller aracılığıyla öğrencilerin sınıfta, okulda veya günlük hayatta uyulması gereken kuralların neler olduğu, bu kurallara uyulmadığında ne gibi sorunlar yaşanabileceğine ilişkin tahminde bulunmaları sağlanabilir. Hak ve özgürlüklerin bilinmesi-ne, eşit ve adil olmanın önemine dikkat çekilebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

FEL.11.6.1

Öğrencilerin hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemleri anlamaları amaçlanır. Bunun için;

- Toplumsal alanda yaşanan hukuki durum ve sorunları yansıtan bilgi görselleri verilerek öğrencilerin, bunlarda hangi hukuk sorunlarını gördüklerini belirtmeleri istenir. Hukukun doğasına yönelik farklı felsefi sorular (Hukuk olmadan toplum düzeni sağlanabilir mi? Hukuk, özgürlüğü sınırlar mı yoksa güvence altına mı alır? Hukuk, ahlaki değerler olmadan işleyebilir mi? Vicdan, hukukun üstünde bir ölçüt olabilir mi? vb.) verilerek öğrencilerden, bu soruları bilgi görselleriyle ilişkilendirmeleri istenir (**KB2.7**). Ardından öğrencilerin bu felsefi soruların doğuşuna kaynaklık edebilecek nitelikte günlük yaşam örnekleri vermeleri sağlanır (**OB1, SDB2.2**).

- Öğrencilere hukukun doğasına ilişkin felsefi problemlerin [hukukun gereği ve önemi, hukukun kaynağı (doğal ve pozitif hukuk) ve ahlak-hukuk ilişkisi] anlamlarını kısaca tanımlayan bilgi görseli verilir. Ardından öğrencilerin hukukun gereği ve önemini kavrayabilmeleri için iş birlikli olarak kısa senaryolar üretmeleri; hukukun kaynağını fark edebilmeleri amacıyla okul yaşamından yazılı ve yazılı olmayan kurallara örnek vermeleri; ahlak-hukuk ilişkisini anlamlandırabilmeleri için günlük hayattan örnek durumlar yazmaları sağlanır (**E3.3, OB1, SDB2.2**). Süreç öz veya akran değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

FEL.11.6.2

Öğrencilerden hukuk sorunları üzerine felsefi düşünce ortaya koymaları amaçlanır. Bunun için;

- Hukukun gereği ve önemi problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada insan haklarının tarihsel gelişimini anlatan materyaller (animasyon, kısa film, belgesel, sunu veya örnek metinler) verilerek öğrencilerin, bu materyallerde öne çıkan hak ve özgürlük temelli sorunları belirlemeleri ve hukukun neden gerekli olduğuna ilişkin ilk düşüncelerini ifade etmeleri sağlanır. Öğrencilerden iş birlikli olarak “İnsan hak ve özgürlükleri hukuk ile güvence altına alınmamış olsaydı toplumsal yaşamda ne gibi sorunlar ortaya çıkardı?” sorusunu yanıtlayıp bu soruya yönelik görüş ve argüman oluşturmaları istenir (**E3.10, SDB2.2**). Bu aşamada öğrencilere görüş ve argümanlarını gözden geçirme ve gerekli gördükleri durumlarda düzenleme yapma fırsatı verilir. Öğrencilerin hak ve sorumlulukların yerine getirilmesinin toplumsal düzen için önemini belirtmesi sağlanır (**OB6**).
- Hukukun kaynağı problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada öğrencilerin, bireylerin hangi haklara sahip olduğu ve bu hakların nasıl tanımlandığına ilişkin görüşlerini ifade etmeleri sağlanır. Ardından hukukun kaynağına ilişkin doğal ve pozitif hukuk anlayışlarını açıklayan bilgi kartları verilerek öğrencilerden, kendi görüşleri ile bilgi kartlarındaki açıklamaları eşleştirmeleri istenir (**KB2.5**). Öğrencilere hukukun kaynağına yönelik filozofların (Aristoteles, İbn Haldun, T. Hobbes, J. Locke, J. J. Rousseau) görüşlerinin yer aldığı, her biri en fazla yüz kelimeden oluşan yapılandırılmış metinler verilir. Öğrencilerden bu metinlerdeki argümanları “Hukukun kaynağı nedir? Hukuku gerekli kılan temel gerekçe nedir? Hukukun amacı nedir?” vb. sorular doğrultusunda çözümlenmeleri ve elde ettikleri çıkarımları doğal ve pozitif hukuk anlayışları çerçevesinde sınıflandırmaları istenir (**E3.1, KB2.4, KB2.5**). Son aşamada öğrencilerin günlük hayattan örneklerle hukukun kaynağına ilişkin kendi düşüncelerini gerekçeleriyle birlikte özgün bir argüman hâline getirmeleri sağlanır (**KB2.20**).
- Ahlak-hukuk ilişkisi problemine yönelik hazırlanmış bir çalışma kâğıdı öğrencilere sunulur. Çalışmada güvenilir kaynaklardan derlenen dava örnekleri verilerek öğrencilerin suç ve cezanın orantı-orantısızlık, caydırıcılık, hakkaniyet ilkelerine uygunluğunu tartışmaları sağlanır (**E3.6, D1.2, KB2.18**). Tartışmada görüş geliştirme ve panel gibi öğretim teknikleri kullanılabilir. Ardından öğrencilere J. Rawls’ın adalet anlayışı hakkında bilgi görseli sunulur. Bilgi görselinde hakkaniyet kavramına ve “cehalet örtüsü” düşünce deneyine yer verilir. Öğrencilerin hakkaniyet ilkesine dayanmayan hukukun adil sayılıp sayılmaması ile cehalet örtüsü düşünce deneyinin hukukun adil uygulamasına örnek teşkil edip etmediği konusunda görüş ve argüman oluşturmaları sağlanır (**E3.10**).

Öğrencilere hukukun doğasına yönelik felsefi bir metin yazma performans görevi verilebilir. Öncelikle öğrencilerin hukukun doğasına ilişkin felsefi kavram, soru, düşünce ve argümanları doğru biçimde kullanmalarını desteklemek amacıyla öğrencilere görsel okuma, cümle ve paragraf tamamlama ile örnek felsefi paragrafları kendi cümleleriyle baştan yazma alıştırmaları yaptırılır (**OB1, SDB1.2**). Alıştırma çalışmasından sonra öğrencilerden güncel hukuk (bilişim suçları, insan hakları ihlalleri, fikir hakları mülkiyeti, özel hayatın gizliliği vb.) ve uluslararası hukuk sorunlarına (Kıbrıs, Adalar vb.) örnek teşkil edecek haberler ile hukukun doğası hakkında çeşitli kaynaklardan (kitap, makale, dergi, rapor, gazete, istatistikler vb.) araştırma yapmaları ve elde ettikleri bilgilerdeki düşünce ve argümanları belirlemeleri istenir. Öğrencilerin felsefi bir metin yazmaları sağlanır (**E3.7, KB3.3**). Öğrenciler görev bilinci içinde planlı davranır ve felsefe literatürüne ilişkin farkındalık kazanır (**D3.2, D16.3**). Performans görevi programın ekler bölümünde yer alan "Felsefi Metin Yazımı Performans Görevi Dereceli Puanlama Anahtarı" formundaki gibi ölçütlerden oluşan dereceli puanlama anahtarı ile değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme E. Said'in görüşleri temel alınarak oryantalizm ve sömürgecilik kavramları çerçevesinde küresel ölçekte adalet ve eşitlik ilkelerine uygun bir düzenin imkânı tartışılabilir.
* "Yasal olan her şey ahlaka uygun mudur?" sorusu hayatla ilişkilendirilerek değerlendirilebilir.
Yapay zekânın güncel hukuk sorunlarının çözümündeki rollerinin neler olabileceğine ilişkin bir metin yazdırılabilir.

Destekleme Hukukun doğasına yönelik felsefi soru ve problemlerin açıklanmasında görsellerle zenginleştirilmiş bilgi kartları ve günlük hayat örneklerini içeren dijital materyaller kullanılabilir. Hukukun doğasına ilişkin felsefi soru ve problemlerinin çözümlenmesine yönelik öğrenme-öğretme uygulamalarında akran destekli öğrenmeden yararlanılabilir. Felsefi metin yazma sürecinde güncel hukuk sorunları ile ilgili görüş ve argümanlar sunularak yönlendirmeler yapılabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

EKLER

FELSEFİ METİN İNCELEME PERFORMANS GÖREVİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Bu form öğrencinin incelediği felsefi metnin öğretmen tarafından değerlendirilebilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencinin durumunu en doğru yansıtan seçeneğin puanını ilgili bölüme yazınız.

Adı ve Soyadı:

Tarih:...../...../.....

Sınıfı-Numarası:

ÖLÇÜTLER	PUANLAMA				PUAN
	Geliştirilebilir (1)	Kabul edilebilir (2)	İyi (3)	Çok iyi (4)	
Felsefi Kavramların Belirlenmesi (16 puan)	Belirlenen kavramlar felsefi değildir. (1-4 p)	Belirlenen kavramların bir kısmı felsefidir. (5-8 p)	Belirlenen kavramların çoğu felsefidir. (9-12 p)	Belirlenen kavramlar metnin felsefi görüşünün ana kavramlarıdır. (13-16 p)	
Felsefi Problemin Belirlenmesi (16 puan)	Felsefi problem belirlenmemiştir. (1-4 p)	Felsefi problem kısmen ifade edilmiştir. (5-8 p)	Felsefi problem doğru ifade edilmiştir. (9-12 p)	Felsefi problem literatüre uygun ifade edilmiştir. (13-16 p)	
Argümanların Bulunması (32 puan)	Akıl yürütme ve argümanlar bulunamamıştır. (1-7 p)	Akıl yürütme ve argümanlar kısmen bulunmuştur. (8-15 p)	Akıl yürütme ve argümanların çoğu bulunmuştur. (16-24 p)	Akıl yürütme ve argümanların hepsi bulunmuştur. (24-32 p)	
Argümanların Gerekçelerinin Gösterilmesi (24 puan)	Argümanların öncül ve sonuçları gösterilememiştir. (1-6 p)	Argümanların öncül ve sonuçları kısmen gösterilmiştir. (6-12 p)	Argümanların öncül ve sonuçlarının çoğu gösterilmiştir. (12-18 p)	Argümanların öncül ve sonuçlarının hepsi gösterilmiştir. (18-24 p)	
Savunulan Felsefi Görüşün Eleştirilmesi (12 puan)	Savunulan felsefi görüş eleştirilememiştir. (1 p)	Savunulan felsefi görüş kısmen eleştirilmiştir. (2-4 p)	Savunulan felsefi görüş doğru eleştirilmiştir. (5-7 p)	Savunulan felsefi görüş literatüre uygun eleştirilmiştir. (8-10 p)	
Öğretmen yorumu:					
TOPLAM					

FELSEFİ METİN YAZIMI PERFORMANS GÖREVİ DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Bu form öğrencinin yazdığı felsefi metnin öğretmen tarafından değerlendirilebilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Öğrencinin durumunu en doğru yansıtan seçeneğin puanını ilgili bölüme yazınız.

Adı ve Soyadı:

Tarih:...../...../.....

Sınıfı-Numarası:

ÖLÇÜTLER	PUANLAMA				PUAN
	Geliştirilebilir (1)	Kabul edilebilir (2)	İyi (3)	Çok iyi (4)	
Problemin Tanımlanması (16 puan)	Problem tanımlanmamıştır. (1-4 p)	Problem belli bir düzeyde tanımlanmıştır. (5-8 p)	Problem anlaşılır bir biçimde tanımlanmıştır. (9-12 p)	Problem tam olarak tanımlanmıştır. (13-16 p)	
Kavramların Yansıtılması (16 puan)	Belirlenen kavramlar problemi yansıtmamaktadır. (1-4 p)	Belirlenen kavramlar problemin bir kısmını yansıtmaktadır. (5-8 p)	Belirlenen kavramlar problemin çoğunu yansıtmaktadır. (9-12 p)	Belirlenen kavramlar problemin tamamını yansıtmaktadır. (13-16 p)	
Argümanın Ortaya Konması (16 puan)	Argüman ortaya konmamıştır. (1-4 p)	Argüman kısmen ortaya konmuştur. (5-8 p)	Argüman iyi bir şekilde ortaya konmuştur. (9-12 p)	Argüman tam olarak ortaya konmuştur. (13-16 p)	
Temellendirmenin Yapılması (16 puan)	Gerekçeleri ile temellendirme yapılmamıştır. (1-4 p)	Temellendirme kısmen gerekçelendirilmiştir. (5-8 p)	Temellendirmenin çoğu gerekçelendirilmiştir. (9-12 p)	Temellendirme tam olarak gerekçelendirilmiştir. (13-16 p)	
Felsefi Termonolojinin Yansıtılması (16 puan)	Felsefi termonoloji yansıtılmamıştır. (1-4 p)	Felsefi termonoloji kısmen yansıtılmıştır. (5-8 p)	Felsefi termonolojinin çoğu yansıtılmıştır. (9-12 p)	Felsefi termonolojinin tam olarak yansıtılmıştır. (13-16 p)	
Dilin Etkili Kullanılması (10 puan)	Dil etkili kullanılmamıştır. (1 p)	Dil kısmen etkili kullanılmıştır. (2-4 p)	Dil genellikle etkili kullanılmıştır. (5-7 p)	Dil etkili kullanılmıştır. (8-10 p)	
Metnin Bütünlüğünün Sağlanması (10 puan)	Metnin bütünlüğü sağlanmamıştır. (1 p)	Metnin bütünlüğü kısmen sağlanmıştır. (2-4 p)	Metnin bütünlüğünün çoğu sağlanmıştır. (5-7 p)	Metnin bütünlüğü tam olarak sağlanmıştır. (8-10 p)	
Öğretmen yorumu:					
TOPLAM					

